49ՐԴ ՏԱՐԻ ԹԻՒ 2182 Կ. ՊՈԼԻՍ

ՇՈՐԵՔՇԱԲԹԻ 23 ՅՈՒԼԻՍ - 5 ՕԳՈՍՏՈՍ 1908

23 ԹԻՄՈՒՋ 1324 – 8 ՊԷՃԷՊ 1326

Journal Arménien
MANZOUMÉ I EFKIAR
Grand' Rue de la S-Porte 38
CONSTANTINOPLE

ՏԷՐ ԵՒ ՏՆՕՐԷՆ
ՅՈՎՀԱՆՆԷՍ ԳԱՅՍԷՊԵԱՆ
ՈՐՈՒ ԿՈՒՂՂՈՒՒ ԱՄԷՆ ՏԵՍԱԿ ԳՐՈՒԹԻՒՆ

ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ
38, Պաղչէ Ալի Ճատտեսի, 38

Խմբագրութեան ուղղուած գրութիւններ ետ չեն տրուիր

Մանզումէի Էֆքեար

ԱԶԱՏԱԿԱՆ ԱՆԿԱԽ ՕՐԿԱՆ

منظومهٔ افکار ارمنجه یومی غزته‌سی
صاحب امتیازی : (اوحانس فرید)
ادره‌خانه‌سی : باب عالی جاده‌سنده نومرو ۸۳

ՈԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ.

ԿԱՆԽԻԿ	Տարեկան	Վեցամսեայ
Պոլսոյ համար	30 ղրշ.	50 ղրշ.
Գաւառներու համար	108 »	60 »
Արտասահմանի »	25 ֆր.	14 ֆր.

ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ
Մէկ անգամի համար տողը 5 դրուշ
Մէկ անգամէ աւելի ծանուցմանց համար մասնաւոր պայմաններ

"ՄԵՄՈՒԼԸ ԱԶԱՏ Է ՕՐԻՆԱՑ ՍԱՀՄԱՆԻՆ ՄԷՋ„
(ՕՍՄ, ՍԱՀՄԱՆԱԳՐՈՒԹԻՒՆ, ՅՕԴ. 12)

10 ՓԱՐԱ

ՊԱՏԿԵՐԱԶԱՐԴ "ՄԱՆԶՈՒՄԷ„ ԿԸ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԻ ԱՄԷՆ ՕՐ ԱՐՇԱԼՈՅՍԻՆ

10 ՓԱՐԱ

ԵԿԵՂԵՑԻՆ ԵՒ ԱԶԱՏՈՒԹԻՒՆԸ

Խօսէին ընդ Նմա զելիցն զոր կատարէլոց էր Յերուսաղէմ

Անոր հետ կը խօսէին այն ընելիք ելքին համար, մանաւանդ այն ճամբորդութեան համար որ մինչեւ Երուսաղէմ պիտի երթայիր: Հասարակօրէն մարդոց կեանքին յայտնի նպատակը եղած է հետեւիլ որ և է ուղղութեան և անով լեցնել իրենց ճակատագիրը: Բայց ամէն մարդու կեանքը միեւնոյն արժէքը չունի, օրքան ալ հաւասարութեան, եղբայրութեան, ազատութեան և սահմանադրութեան գաղափարները մարդու մէջ խորունկ տպաւորուին, ո՛րքան ալ մարդիկ իրենց իրաւունքները հիմնեն այդ ընդհանուր սկզբունքներուն վրայ:

Կեանքեր կան որ կ'անցնին և իրենց երթալիք ճամբուն ծայրը չուտով կը գտնեն; առանց ոչ մէկուն հետ խօսելու և ոչ ալ դարերու ոգին իրենց հետ խօսեցնելու: Երբ Յիսուս լերան վրայ կ'ելակերպէր, անոնք որոնց հետ որ շատ անգամ կը տեսնուէր, չի կրցան հասկնալ թէ ի՞նչ կը նշանակէր Երուսաղէմ երթալ: Երուսաղէմ դացողին համար տօնի և ցնծութեան ճամբան էր այն, մինչ Յիսուսի համար այդ ճամբան մահը եղաւ: Մարդիկ որ Իրեն առաջնորդելու յանդգնութիւնը չունէին, մարդիկ որ իրեն հետ ճամբորդելու կարող չէին, Մովսէս և Եղիան միայն եղան, որ իրեն հետ խօսեցան. անոնք որ երկնքի գաղտնիքը դիտէին, անոնք որ գերեզմանի մութերութենէն անդին նայուածք մը նետած էին, անոնք որ մեռելոտի ապականութենէ դուրս եղան, անոնց իրաւունքն էր խօսիլ Իրեն հետ «ելքը որ պիտի կատարէր Յիսուս Երուսաղէմ»: Այսպէս, մարդ իր ճանապարհին վրայ կը գտնէ այնպիսիներ որոնք իրեն հետ կը խօսին: Ի՞նչ կը խօսին իրեն. ոմանք կ'ըսեն իրեն թէ՝ քու ճամբադ դէպի հոն պիտի երթայր, բայց աւելորդ ծանրութիւն մըն է զոր դուն մտքիդ բոլոր խոյանքներովը կ'ուզես բարձրացնել, չե՞ս տեսներ որ կեանքի մտածումը և խորհուրդը խաղանք մըն է. մարդութիւնը ամբողջ երազի մէջ կը քալէ. չե՞ս տեսներ թէ նիւթը ուրիշ տակ, շատ մօտ է և դուն հոն պիտի խառնուիս: Մարդութիւնը Երուսաղէմի տօնը կատարել կ'ուզէ, նոր երազուած Երուսաղէմի մը մօտենալ կ'ուզէ: Ամէն մարդու հետ միւսնոյն բանը չեն խօսիր այս աշխարհիս մէջ, և իրօք կուրացած մարդիկ անիրաւ ներշնչումներ կ'ընեն իրենց եղբայրներուն և ազգց, և անոնց ճակատագրին բարձրութիւնը չեն փառաւորեր. երբ մարդ էակին վսեմութիւնը, և հորիզոնէն անդին և է հորիզոնի մը տարածումը չեն ներշնչեր, և անոր առջեւ չեն պարզեր, հարկաւ չեն ներգործեր մարդոց վրայ այն բարիքները որոնց կարօտ էր մարդկութիւնը: Եւ Յիսուսի ժամանակ ո՞վ կար որ գիտնար այն ելքը զոր պիտի կատարէր: Ուստի երբ հոգիներ և էութիւններ որոնք երկնքին ապրած էին՝ իր մօտ եկան խօսելու այդ բաներուն վրայ. ի՞նչ էր անոնց ներկայութիւնը և կամ մանաւանդ թէ ի՞նչ բան կը բացատրէր անոնց կերպարանքը: Կուգային բառ մը խօսիլ Յիսուսի, բառ մը, որ գայթակղութիւն և դաւ իր աշակերտին: Եւ նիւթապաշտ մարդիկ, որ մահէն նպատակը չեն ըմբռներ և մահէն կը վախնան, գերբնական վախճանի մէջ չե՞ն կրնար աստուածային ո՛ և է անօրինութիւն մը պարփակել: Յիսուս անշուշտ ոչ Մովսէսի և ոչ ալ Եղիայի պէտք ունէր. բայց անոնք ալ իրենց կողմէ կուգային:

Մովսէս օրէնքն էր, օրէնքին բարեպատրաստութիւնը, կամքին զօրութիւնը. Մովսէսի օրէնքի՝ քարացած սովորութիւններու նոսրագործումն էր: Իսկ միւսը՝ Եղիա, այդ օրէնքին գործադրութիւնն էր, մերթ բուռն մերթ անիրաւ: Ի՞նչ բան որ չի պիտի ապաստէր Մովսէսէն՝ նոյն բանը տուաւ գիտակցութիւնը Եղիային իր օրէնդիր և աստուածային. օրէնդրութեան համար պատրաստուած թափորին վրայ փայլատակող հոգին, հարկաւ մարդկային փորձառութենէն բան մը պիտի ունենար, և Մովսէսէն օրէնքին հաստատութեան կնիքը ուզեց պահ մը փոխառնել. և Եղիայէն ալ հրեղէն կառքը, վար իջնելու համար լեռնէն, գործադրելու համար ի՞նչ որ օրէնք էր, և ի՞նչ որ պէտք էր ազատութեան համար, ինչ բանի որ մարդիկ պէտք ունէին կեանքի զարգացումի ճամբուն վրայ, ատոնցմով իրենց փրկութիւնը պիտի չլիներ: Բայց երբ Յիսուս վար իջաւ լեռնէն, ո՛չ քար մը գտաւ և ոչ ալ այդ քարին վրայ դրոշմուած գիր մը, ա՛յն լեռնէն որուն ստորոտը ոչ թէ գազաններ կը մռնչէին, այլ հիւանդներ որ կը հեծէին, կը գալարուէին և կը տառապէին. մանաւանդ այն տեսակ հիւանդներ, որոնք օրէնքի պէտք չունէին, գութի՛ պէտք ունէին, սրտի՛ պէտք ունէին, այնպիսի ձայնի մը որ զիրենք սփոփէր, այնպիսի դեղի մը որ զիրենք դարմանէր և բուժէր և այսպիսի պարագայի մը, Յիսուս լաւ հասկցաւ թէ օրէնքը մարդոց կենդանութիւնը չէ, նոյն կերպով երբէք բան մը չկրցաւ հասկնալ Եղիան: Եղիա պատմութեան մէջ իր նշանակութիւնը կը կորսնցնէ. Նոր Ուխտի դուռները բացող Յովհաննէս Մկրտչի գործով: Ի՞նչ օրէնք էր որ պիտի բերէր ուրեմն Յիսուս. այլակերպումի օրէնքը բերաւ մարդերուն. ո՛չ քարերու վրայ գրուած օրէնքը, այլ յոյսերու վրայ ճառագայթող օրէնքը, օ՛ր սիրերը պիտի լուսաւորէր, որ պիտի կարթէր ու պիտի կապէր հոգիները հաւատարութեան ցոլքերով: Այսպէս օրէնքի մը տեսակցութիւն սեւեռուած՝ չուզեց մէյն օրէնդիր մնալ, այլ և վերէժխնդիր ըլլալ օրէնքին, և անոր վկան ու նահատակը: Մինչ Մովսէս պատժելու տուաւ իր օրէնքը չի կարարողները, մինչ Եղիա կրակ թափեց անոնց վրայ, Յիսուս Այլակերպութեան լեռան վրայէն կենդանի օրէնք մը բերաւ մարդոց, լոյսի, ազատութեան, ճշմարտութեան յաղթանակի օրէնքը, որ հուչակուեցաւ մինչև ի ծագս աշխարհի. արդարութեան ազատութեան ծարաւի հոգիներ կանչեց, այդ աղբերահո՛ս ըղխումին՝ որպէս զի կարող ըլլան իրենց բոլոր պակասը յագեցնել: Օրէնքը Քրիստոնէութեան մէջ ազատութեան հիմք եղաւ, զոր սերտեցին Քրիստոնեանները, որոնք Քրիստոսի փարախին մէջ մնան: Հարկաւ հին ժողովուրդներն ալ այդ օրէնքը ունէին: Բայց երբ խղճի օրէնքը կը խօսի, բարձրագոյն Սահմանադրութիւն մը կը նահապետէ, անիրաւութեան պէս ամէն բան կը քանդուի և ինչ որ հուսաբարութեան և ազատութեան սկզբունքի մը վրայ պիտի հաստատուէր, բացարձակ բռնապետութիւն մը կը դառնար: Խղճի օրէնքը ամէն կաշկանդումէ ազատ կը մնայ: Քրիստոնէական օրէնքին, խղճի բացարձակ ազատութեան օրէնքին, կրօնական խորունկ համոզումին ձեւապաշտութիւնը ըղբաղող կրօնքին, և մարդը աստուածացնող հաւատալիքին մէջ, ժողովուրդին բարիքը եղաւ ընդունել այն երջանիկ ազատութիւնը որուն կանչուած են ամէնքն ալ: Մի կարծէք որ քաղաքային որ և է սահմանադրութեան օրէնք ներքին կապ մը չունենայ կրօնական կեանքին հետ, այլապէս անիկայ իբրեւ եբրեայի ապրած կ'ըլլայ: Ո՛ր ժողովուրդին մէջ խիղճ և ատեան գոյութիւն չեն ունեցած. ընդհակառակը, բռնատիրութիւն, սուր, արգելանք, տառապանք, ատոնք մնայուն պիտի շարունակէին եթէ խղճի օրէնքը չտիրապետէր:

Մենք ալ իբր պզտիկ ժողովուրդ մը, երկրի մը մէկ խորշը ապրող հող նետուած, աւելի փուչ բուսացումներ քան ծաղիկ: Բայց եթէ այդ դժբաղդ կեանքին հեռեւանքովը, այս կամ այն ցեղին ազդեցութեան ներքև և մեր նախահարցը յիշատակին վրայ ազատութիւնը հիմնած չըլլայինք, եթէ մի միայն մրրիկէ վարուած փոչիի մը պէս անապատի մը մէջ նետուած ըլլայինք և մարգարիտի մը պէս, հողէ անօթի մը մէջ պարուրուած պահուած գանձ մը նկատուէինք, ի՞նչ պիտի զգայինք մենք այսօր և ինչ անուն պիտի կրէինք: Բարեբաղդաբար սակայն յանուն այսքան նահատակութեանց և թափուած այն սուրբ արիւններուն որոնք մեր հողին վրայ թափուեցան և որոնց շնորհիւ ունեցանք մենք եկեղեցի մը, որուն կամարներուն տակ Ազատութեան, Եղբայրութեան և Սահմանադրութեան մարգարիտ սկզբունքը քարոզեցինք, եկեղեցի մը որ հաստատուն պահեց մեզ և մենք երկարժամանակեայ թմրութենէ մը սթափած՝ հիմայ անոր շնորհը կ'ողջագուրենք, —սկզբունքներ որ Աւետարանէն բղխեցան, յաւիտենական աւետարանին ծոցէն: Այդ աւետարանին շնորհիւ, զարգացած ժողովուրդներու ներքին կեանքին բաժինը եղած է Սահմանադրութիւնը, և վերջին ժամանակները զգալի եղաւ Սահմանադրական կեանքին պէտքը որ, ազատութիւնն է Պետութեան, Խօսքին, Մամուլին, Անհատին, Ստացուածքին, Պատիւին և Ինչքին: Այդ բարոյական սկզբունքները ընդունեց իր երկրին ճշմարտապէս բարերար հանդիսացող լուսամիտ Սուլթան Համիտ Կայսրը և շնորհեց որպէսզի միեւնոյն դրօշին ներքեւ բոլոր Հայ և Տաճիկ եղբայրներ իրարու հետ ողջագուրուին: Տարբեր է կրօնական համոզում ունենալը և տարբեր է միեւնոյն օրէնքին տակ ապրիլը:

Ազատութիւն այս լոյսը, Յիսուսի այլակերպութեան շնորհն է զոր այսօր կը վայելէ Հայ եկեղեցին. աղէկ ըմբռնենք, այդ ճրագը կրնայ մարիլ, վասնզի այդ արձակումը կրնայ փոխարկուիլ կապանքի. զգոյշ կենանք բոլոր այն բաներէն որոնք կը խաթարեն մեր նորաստաց երջանկութիւնը, և կ'ըլլան խարխլուելու մոլորութիւն: Պէտք է ներդործուինք և ապահովինք, սիրենք զիրար. քիչ մըն ալ մանկական սրամտութիւնները դադրեցնենք և անհեռացնենք: Այնպիսիներ որոնք իրենց երջանիկ օրերուն մէջ ալ, արխուր անցեալին կ'անդրադառնան, առնոնք ակարամիտներ են: Երջանիկը չպառնա՛ր, երջանիկը երբ՝ի չի հառոյեր, երջա՛ի կը կոխոտե՛ր, երջանիկը չի նախատեր. երջանիկը չպաղներ, երջանիկը կ'աղօթէ, երջանիկը կը հրնուի. երջանիկը կ'ասուածանայ. եթէ երջանիկ ենք, անոր համար է որ այսօր ազատութիւնը կը վայելենք կայս. կառավարութեան շնորհիւ: Եւ չեմ հաւատար անոնց որ տակաւին սպառնալիք ունին իրենց սրտին մէջ: Մարդ պիտի վնասուենք ճակատներ համբուրելու և ոչ թէ թքնելու: Արդէն խոնարհած են անոնք. ի՞նչ հարկ թքնելու. անոնք՝ իրենց սրտին խորը կ'ըզգան թէ՝ հայոց փրկութեան առաջին ձայնը այնքան հրճուեցուց զիրենք և նոյն իսկ ազգին փրկութեան դրօշը ծածանեցաւ: Ընդունայն անմոռութիւն պէտք է ամէն բան կոխել և անցնիլ մեր մեր անոնց նպատակը ըլլալու թէ ի՞նչ բանի պէտք է ծառայացնել այս ազատութիւնը: Եր ազատութիւնը չունենինք, ինչ՞ը կրնայինք: Ջանանք զանոնք լեցնել և դարմանել այն ամէն վատանդները որոնց մէջէն անցանք: Ոչ թէ ակարտրոյթ ճամբով, այլ գրկախառնուելով ամարմինին հետ որ քիչ մը վերջ թերեւ բոլոր ուժովը պիտի բաղդատուէր: Յիշոտուածը պիտի երթայ կորսուի: Դո՛ն կենդանի նշխարները այդ մարմնին նախցեցէք որ չունի տաք անոր, ապրելու համար սիրով, ուղղութեամբ, բարեսիրութեամբ և այնպիսի համաստութեամբ որով երբեմն մեր գլուխը կը խոնարհեցնէինք և կորաքամակ կը քալէինք, նոյն համաստութիւնը պահենք հիմա երբ ճակատիս վերը առնուած է: Եթէ չէ ըսել թէ Հայուն նկարագիրն է համաստութիւնը: Հիմակ որ լոյսի ու ցնծութեան շրջանին մէջն ենք, պէտք չէ որ անքաղաքաւոր քալուածքով թանք. ապագան խորհինք, մեր անեալ կեանքին անդրադառնանք, ոչ է անհատական հաշիւներով զբաղին. մեր Թուրք եղբայրներուն դրօշին յարթանակին, բարձրացումին պէտք է ինք. առանց անոնց մէկտեղուած ըլլալու՝ չապահովուիր ոչ մէկ բան: Եւ կրնն օրէնքը մէկ է, կայսրը մէկ, երկրին շահերը մէկ են, երկրին ապագան անոնցմէ և մեզմէ կախում ունի: Նեղութեան կողմը պէտք չէ որ փոքրանք, այլ հոգեկանը, Աչխարհէն տարուած հոգիները կանչեցէք և մնան պիտի մօտենան ձեզի Այլակերպութեան լերան վրայ: Անոնց հարցուցէք թէ գոնէ մնան իրենք, երբ հազարաւոր տարիներու արիւնով վաստակուած ազատութիւն մը կոխոտենք: Ջանանք ո՛վ Հայ եղբայրներ, խղճի, յանձնդիմութեան և ազատութեան օրէնքը հաշտեցնել Աստուածային օրէնքին հետ: Քիչ մը առաջ ուսիկ մարդ մը քահանային ը՝ըսէր «Տէր հա՛յր, նշխարքներուն ժամանակը անցաւ, ուրիշ նշխարքի նայինք»: Այս խօսքը տխմարութիւն է: Կը զգուշացնեմ ձեզ եկեղեցիի՛ անունով փրկուած ժողովուրդ, մի նայիք որ երեւոյթները փոխուած են ընդհանուր խոշոր զանգուածը՝ Հայութիւնը մեր եկեղեցիով պահուած է: Թէեւ ընթացքներէ կը զգուշացնեմ՝ Քաղաքական, ընկերային, այս կամ այն ըմբռնումներով մեծերը չըլլայ որ անարգենք ու օրէնքը նախատենք. հապա խղճի ձայնով և դիտակցութեան ոգիէն լուսաւորուելով ուղղութեամբ քալենք, ո՛չ անտիսուութեամբ, ո՛չ ունայնամտութեամբ: Խաղաղութեան մէջ է մեր փրկութիւնը. մեր միութեան ու սիրոյն մէջ է մեր յաղթդիմութիւնը: Օմ. երիրին հաւատարիմ, Անոր դրօշին բարձրութիւնը ողջունենք: Մամուլին ազատութեամբը հանդերձ, Հայ խմբագրականներու հետ համաձայնեցանք, որպէս զի ժողովուրդին ո՛և է գոգոիչ բաներ չի ասեն, որպէս զի մեր պատանիները իրենց ուսանդին մէջ ապրատան ընթացք չունենան և ընդհանուր ազգին խնդութեան վնաս մը չի բերեն՝ անոր բարօրութեան օրերուն մէջ, ո՛չ ալ ատելութիւն մը հրաւիրեն իրենց վրայ: Ազգին դատաւորները պէտք է չափ մը դնեն իրենց զգացումներուն, և շատ պոռիկանուն չափ ալ՝ զրպարտի՝ մարի հանդարտութիւնը պահելու առաւելութիւնը: Հեռեւաբար եղբայրներ, այս առիթով ալ կ'ողջունեմ ձեզի, և այսօր իբրեւ Վարդապետի ոսն՝ որ իր քաղցրութիւններովը կը լեցնէ զմեզ, զայն չդարձնենք՝ հեթանոսական ոսներու դդայասիրութեան. ես կ'անջատում այն աղանդին որ Անահիտինն է. և այն վարդը որ Աստղկանն է, կարմիր աղանդին որ չըշուշնէ է նահատակներու հոգիներուն և վարդը որ ներկուած է անոնց կարմիր արիւնով, պիտի բերեմ ձեզի որ զարդը պիտի ըլլայ ձեր կեանքին: Երբ նահատակներուն ճշմարտ զգացումը լեցուած էք, անոնց ականջ դրէք մէյ մը, տեսակ ընենք անոնց փառքը: Տէրը հաստատուն պահէ զմեզ և Խոյանի դէպի Երուսաղէմ, ուրկէ է որ պիտի ըլլայ ձեր ելքը, ձեր փառքին ու բարձրացումին, փառաւորելու համար Ամենակալը:

ԵՂԻՇԷ ԵՊՍ. ԴՈՒՐԵԱՆ

ՊԵՏՐՈՍ ՓԱՐԵԱՆԻ ԴԻՐՔԶԱՄԱՆԻՆ ՎՐԱՑ

Պոլիս գտնուող նախկին Դաշնակցական կանուերն ալ երէկ ուխտ գացին Շէյխ. 1896ին նահատակուած Պետրոս Փարեանի գերեզմանին վրայ, ուր Ա. Անտոնեանի կողմէ գրուած հետեւեալ մէկ քանի խօսքը կարդաց Պ. Յարութիւն Գեղեանն.—

«Վարդավառ օրուան մը ոսկի ալրիւը կը բերենք ձեր հոգւոյն, ո՛վ պաշտելի նահատակներ Ազատութեան դաշին: Անոր լոյս-ջրվէժը ահա ձեզ ալ կ'ողողէ մեր ամէնուս հետ, և մենք երախտագիտութեամբ կը մտաբերենք թէ առանց ձեզի բնաւ չպիտի ծագէր այս անուշ արեւը որ երջանկութեան ծաղկի մը պէս կը բացուի մեր սրտին վրայ: Անոր ցոլքերը ձեր արիւնով մանանանդ կը փողփողին, իբր լուսապակ կը ցոլորուին ձեր գլխուն շուրջը, ձեր անմահութեան անմոռ պատմութիւնի կ'արձանագրեն ժողովրդի մը սրտին մէջ, համբուրելի նահատակներ որ ազատութեան ճամբուն վրայ ինկաք այնքան նուիրմամբ:

«Բուռ մը քաջեր էիք, իբր քաջ մարանչեցաք հակայ բռնակալութեան մը դէմ, սարսութեան շղթաները խորտակելու և ազատ ու մեծ Հայրենիք մը ողջունելու համար բարձր բռնեցիք այն Դրօշակը որ ձեր թանկագին արիւնովը պիտի սրբանար, ինկաք՝ բայց Հայրենիքին ազատութեան սիրոյն կեանքն իսկ զոհելու սիրական սկզբունքը նուիրագործեցիք... քաջերու սերունդի մը օրինակ դարձաք և ուղղակի թելադիրը եղաք բոլոր այն հերոսներուն՝ որոնք Ազատութեան անմոռաց գործաւորները պիտի ըլլային.

«Կ'ոգեկոչեմ մանաւանդ քեզ, սիրելի Փարեանս, դուն որ դիւցազնօրէն ինկար 1896ի ազատական մեծ շարժման մէջ, Հ. Յ. Դաշնակցութեան դրօշին տակ՝ որ միեւնոյն օրը, գրեթէ միեւնոյն ժամուն՝ պատկառանքով կը խոնարհէր նաև ոճիրի երկու առիւծասիրտ հերոսներու՝ Գնունիին ու Արտաշէսին անշնչացած մարմիններուն վրայ: Մեռելոցի օրուան մը սուգը թօթափեր ենք այսօր, և յարութեան օրուան մը ցնծութեամբն ենք լեցուեր: Որովհետև ձեզմէ ոչինչ մնուած է. ձեր հոգին մեզի հետ էր երբ կը հեծէինք, մեզի հետ էր երբ կը յուսայինք, մեզի հետ է նաև հիմա՝ ուր կը ցնծանք, ո՛վ թանկագին ընկերներ որ մինչեւ յետին շունչերնիդ պատնէշին վրայ մնացիք, որ արիութեամբ ընդունեցիք մահատու գնդակը, որ անտրտունջ դոցեցիք ձեր աչքերը՝ մտածելով թէ ինկած հերոսի մը հետ օղակ մը աւելի կը խորտակուի դերութեան շղթաներէն:

«Մէկիկ մէկիկ ինկաք այդպէս պատուոյ դաշտին վրայ, մէկիկ մէկիկ խորտակուեցան նաև օղակները այդ շղթաներուն, և քայլ առ քայլ՝ Հայրենիքին ազատութիւն սուրբ գործը պատրաստուեցաւ: Ձեզի համար մեծագոյն փառքը այն պիտի մնայ որ ձեր կարմրամած ձեռքերուն մէջ ամբարտաւանուած ազատութեան Դրօշակը երբեք չինկաւ, թէ միշտ ձեռքեր գրաստուեցան զայն բարձր բռնելու և իբր աստղ՝ Հայրենիքին փրկութեան ճանապարհը նշելու համար, թէ ձեր արիւնով ոռոգուած յեղափոխութեան ճամբուն վրայ դիւցազները միշտ իրարմէ գեղեցիկ ծնան, միշտ իրարմէ անձնուիրութեամբ գործեցին, միշտ իրարմէ սիրով ու նուիրմամբ զոհուեցան:

«Կը համբուրեմ այս հողը: Ազգին մեծ զաւակները կը պառկին այստեղ: Եւ մեծ են անոր համար որ նոյն իսկ գերեզմանին խաւարին մէջէն՝ չդադրեցան մեզի համար փրկութեան ջաներ ըլլալէ:

«Հայե՛ր, աշխատեցէք որ միշտ վառ մնան այդ ջահերը:»

ՀԱՅ ԹԱՏՐՈՆԻ ՔՐՈՆԻԿ

Շաբաթ իրիկուն (19 Յուլիս) Սկիւտարի Թէֆէի թատրոնին մէջ առաջին անգամ ըլլալով՝ այս ազատութեան նոր օրերուն՝ հոնդիսաւոր եղանք հայերէն ներկայացման որմէ զրկուած էինք այսքան տարիներէ ի վեր: Դերասանական խմբակը, ոչ իսկ խմբակ տակաւին, կազմուած էր երիտասարդ տիրոջ-դերասանի մը՝ Պ. Ենովք Շահէնի նախաձեռնութեամբ: Թատրոնը բացուեցաւ Համլիտի քայլերգով, որ ունկնդրուեցաւ յոյնկայս: Յետոյ բեմ եկաւ Վահրամ Թամամ, որ չատ ժուժկալ ու քիչ մը անհնչէի ձայնով արտասանեց Գեղամ Բարսեղեանի մէկ մատչելի բանախօսութիւնը, ուր արագօրէն կ'ուրուագրուէր Հայ թատրոնը՝ ներկայացնելով հանդերձ Պ. Շահէնը հասարակութեան: Բանախօսութենէն վերջ նուագ, դրժբախտաբար հասարակ նուագածութիւն և ոչ թէ սպասուածին պէս սոնմային երգեր: Արտասանուեցաւ՝ զգլոցկանական ձայնով՝ Պ. Տիգրան Զէկիբեանի «արցունքով գրած» մէկ ոտանաւորը, որուն յաջորդեց Պ. Գրիգոր Եսայեան՝ իր գեղեցիկ մէկ բանախօսութեամբ, որ սակայն աւելի յարմար էր թերեւս մասնաւոր publicի մը: Քիչ մը դադարէ վերջ, վարագոյրը բացուեցաւ, ու Ե. Շահէն երեւցաւ ու խօսեցաւ Բօբէի Դարբինին դերով: Այս միջակ այլ յաւելչ կտորը բաւական տպաւորիչ էր, և այս դերին մէջ էր որ աւելի յաջողեցաւ Պ. Շահէն, երբ սա բառերը կ'ըսէր մանաւանդ՝ «Մէկ հատիկ մաշած ու պատռուած անկողին մ'ունիմ», դէր՝ որուն մէջ անմահացած էր Ադամեան: Պ. Շահէն, մէկ քանի պոռպան ակռեբէն զատ, առաջին անգամուան համար լիապէս գոհացուցիչ կրնար սեպուիլ, մանաւանդ իր դողդոջուն ու կիսոտ ծերունիի երեւոյթով: Իր մեծագոյն թերութիւնն է արագ ու անհասանելի թեւեր ոչ անարբեցուցիչ առոգանութիւն մը: Այս թերութիւնը աւելի շեշտուեցաւ Օթելլոյի այն երկու հատուածներուն մէջ, որոնց վրայ յիսունը թերեւս աւելի լաւ է, որովհետև գերասան ու հանդիսատես գոյգ աւելի պիտի չանէին աւելի հաճոյ գործերու ներկայացումով: Թատրոնին դրապոյրը կպմուցին Պ. Շահէն Յովհաննէսեանի արտասանած երկու մենախօսութիւնները, մէկը՝ հեղինակութիւն Ադամեանի, և միւսը՝ ձանձը, մանաւանդ ձանձը, որ կրկնուեցաւ ունկնդիրներուն սիրմամբ: Այս տղան, ե Շահէնի հետ, սիրելի ապագայի մը յոյսերը կը ներշնչէ. պէտք չէ որ լքէ բեմը: Իր ձայնը, դիմադրութիւնն ու շարժուձեւերը բնական ու պարզ էին, մինակ քիչ մը միօրինակ: Վերջապէս ներկայացումը աւարտեցաւ երկու սրամիտ մենախօսութեամբ, քաղուած Պ. Ա. Փանոսեանի Թեկնածուներէն, «Բանատեղծ»ը, զոր ներկայացուց Պ. Յովհաննէսեան, և. «Ատամնաբոյժ»ը՝ զոր ներկայացուց Պ. Շահէն:

Տպաւորութիւնը ընդհանուր կերպով համակրելի էր, թէեւ կարծես ոչ բաւարարվին նոր, ա՛նչափ այս տեսարանները մեր հոգւոյն մէջ կը մնացանէինք: Թատրոնը հանդիսաւոր բան մը ըլլալէ աւելի՝ մտերմական հաւաքոյթի մը քաղցր հանգստութիւնն ունէր, և կարծես ամէն բան քիչ մը կը նպաստէր սասոր: Բացման բանախօսութիւնը, զոր հեղինակը՝ Պ. Բաբսեղեան՝ չկրցաւ կարդալ իր անարամադիր վիճակին պատճառաւ, աւելի պիտի համակէր ունկնդիրները աւելի վարժ առնախօսի մը բերնին մէջ, և մաս մըն ալ աւելի բերանացի քան գրաւորապէս արտասանելի հանգամանքին համար: Յայտնապէս, անկեղծ ու համոզուած ճիգ մը կար այս երիտասարդ թատրոնին մէջ՝ հասարակ թատերախաղերէ զերծանելու, ու մեր յոգնած ականջներուն համար՝ առաջին անգամ ըլլալով՝ բաւական կազդուրիչ էր ան: Շնորհաւորելով հանդերձ իրենց եռանդը՝ կը սպասենք կատարեալ ուլուչ արդիւնքներու, զոր հարկաւ պիտի կրնայ դնանտուել հանրութիւնը: Այս առաջին փորձը խրախուսիչ գրական մը կրնայ սեպուիլ՝ երբ մանաւանդ նկատուի որ այդ իրիկուն Սկիւտարի մէջ սինեմաթակ-ափի ներկայացում մըն ալ կար:

Յաջողութիւն և յարատեւութիւն. հաւասարիկ ընդհանուր փափաքը: Անձկագին կ'սպասենք աւելի խնամուած երկրորդ ներկայացման մը:

Վ. Թ.

Ց. Գ. — Զանձրութիւն մըն էր յիշատակել անունները անոնց որոնք կը նստարան էին ներկաներուն մէջ. բայց ի՞նչ փոյթ կը բաւէ միայն յիշատակել սա անխուսափելի ոսոիկանները...

ՆՈՅՆ

ԱԶԱՏՈՒԹԻՒՆԸ ԿԻԼԻԿԻՈՅ ՄԷՋ

Ս. ՆԱՓՈՂԻՈՍԻՆ ԱՂՕԹՔԸ

ԱՏԱՆԱ, 16/29 Յուլ. 908.

1908 Յուլիս 10ի հինգշաբթի օրը երջանկութեան գարագրուխ մը եղաւ, նոյն օրը առաւն կանուխէն ազատութեան, եղբայրութեան և հաւասարութեան երջանկալի լուրը ելեքտրական հոսանքի մը պէս վայրկենապէս չրջեցաւ ամբողջ Սատանայի մէջ և ցնցեց ու ցնծացուց ամէն ազգի անհատները հոգւով ու մարմնով: Մինչ ամէն մարդ երազ կը կարծէր, ահա քաղաքական բանտարկեալներու ներումի հրամանը երկուշաբթի օր հասաւ հոս և անհուն և անպատում ուրախութիւն պարգեւեց մեզ:

Անցած ուրբաթ օր Տ. Սահակ Ս. Կաթողիկոսը երախտագիտական զգայմամբ զեղուն և շատ գեղեցիկ խմբագրուած հեռագիր մը մատոյց Կայս. Պալատ:

Երէկ (երեքշաբթի) առաւն ժամը 1ին, նախապէս եղած կարգադրութեան համաձայն գոնարանական աղօթք կատարուեցաւ Նախագահութեամբ Ս. Կաթողիկոսին: Ժամը կէսին տեղւոյն Հայ եկեղեցիներուն զանգակներուն ինչպէս նաև Հայոհռոմէական և Հայ-

բողոքական և Ցունաց եկեղեցիներու անգակները՝ ամէնքը միասին սկսան գոռալ և դղրդել ամբողջ քաղաքը և աւետել «Ազատութեան աւետիս»։ Առմէն մարդու երակնկրուն մէջ ուրախութեան և ազատ շունչի մաքուր աբիւնը կը խաչասար։ Շուկաները անմիջապէս գոցուեցան և ժողովուրդը սկըսաւ վազել Մայր եկեղեցի, ուր պիտի կատարուէր ամենափառաւոր աղօթքը։

Ժամը 1ին Ս. Կաթողիկոսը իջաւ Մայր եկեղեցի, շրջապատուած բազմաթիւ քահանաներէ և տաճար մտաւ «Ուրախ լեր Ս. Եկեղեցի» շարականով։ Ահագին տաճարը չատուց լեցուած էր երկսեռ խուռն բազմութեամբ մը։ Դասին մէջ կը կենային Նահանգիս թարգման Աւետիս Կիւլեան և բազմաթիւ օտարականներ։ Ս. Կաթողիկոսը աւագ սեղանին առջև ելլելով կարդաց նախ՝ «Ուրախ եղէ ես» սաղմոսը և ապա «Փառաւորեաց Աստուած» շարականը երգուեցաւ և վերջը Պօղոս Առաքելէն և Մատթէոսի Աւետարանէն մէյմէկ հատուած կարդացուեցաւ։

Ս. Կաթողիկոսը քարոզի սկսաւ բնաբան առնելով Սողոմոնի «Ցամենայնի է ժամ և ժամանակ», ամէն բան ժամանակն ունի խօսքը, աւետեց Օգոստ. Սուլթանին թանկագին շնորհները և ըսաւ. «Ո՛րչափ երախտապարտ ըլլալու ենք այն լուսամիտ և ամենասիրելի Սուլթանին որ այսօր Աւետարանն ու Գուրանը հաշտեցուց իրար ու հետ, վերցուց ամէն խտրութիւն և տարբերութիւն իր հպատակաց մէջէն և ամէնքը մէկ ըրաւ, մէկ եղբայր և մէկ ընտանիքի անդամ. սակայն սիրելի ժողովուրդ, ներկայ շնորհներով մի՛ կարծէք թէ բանտերուն դուռները գոցուեցաւ, պատիժները վերցուեցաւ, ընդհակառակ աւելի խիստ կերպով կը գործադրուի օրէնքին տրամադրութիւնները, որով կը յորդորեմ ձեզ որ զգուշանաք միշտ ձեր ընթացքին մէջ սխալ քայլերէ, Տէրութեան հրամաններուն կէտ առ կէտ հետեւիք, սըրտանց սիրէք Տէրութիւնն ու Վեհապետը։

Յետոյ մաղթանքներ ըրաւ Վեհ. Սուլթանին, ինչպէս նաև Մեծ-Եպարքոսին և արդարադատ նախարարներուն համար, որոնց բարձրաձայն և սրտաբուխ «ամէն»ներով մասնակցեցաւ ներկայ խուռն բազմութիւնը։

Ս. Կաթողիկոսին քարոզէն վերջ Առաջնորդարանի քարտուղարը կարդաց Մեծ-Եպարքոսէն և ներքին գործոց նախարարէն եկած հեռագիրներուն օրինակները, որոնք կուսակալութեան կողմէ հաղորդուած էին պաշտօնապէս «Կիլիկիոյ Կաթողիկոս»ին։ Յետոյ քարտուղարը կարդաց Թուրքերէն լեզուով բարեմաղթական ուղերձ մը, որ խուլ ծափահարութիւններով և «կեցցէ»ներով ընդունուեցաւ ներկայներուն կողմէ։ Յետոյ ժողովուրդը բակը թափուելով Առաջնորդարանի դրան առջև Ս. Կաթողիկոսին «Պատանիչ»ը լսելէ վերջ երեք անգամ գոչեց «Փառիչարդ չօգ եաշա»։ Վերջապէս անհուն բերկրութեան և անպատում գոհունակութեան և երջանկութեան տպաւորութեամբ մեկնեցան եկեղեցիէն։

ՑԱԿԹԻՐ

ՍԱՀՄԱՆԱԴՐՈՒԹԵԱՆ ՀՆՏԵՒԱՆՔՆԵՐԸ

ԻՍԼԱՄՆԵՐՈՒՆ ԵՒ ՔՐԻՍՏՈՆԵԱՆՆԵՐՈՒՆ ՅԱՐԱԲԵՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ

Գրեց՝ ՖԷՀՄԻ ՊԷՅ ՉԱՑԻՄ ՉԱՏԷ
Դահի-եի օսմանեան fօմիսkուրեան Բարտուղար

Թուրքիոյ մէջ Սահմանադրութեան վերահաստատութեան մէջոցաւ առաջ եկած ուրախութեան ժիտրը կը սկսի հեղհեղէ տեղի տալ կաքեւոր խնդիրներու և մահնգութեանց։ Կը հարցուի թէ ներկայ անյայտ կացութենէն ինչ պիտի ծնի վերջ ի վերջոյ։

Օսմանեան Սահմանադրութիւնը բոլոր հպատակներուն առանց կրօնքի և ցեղի խտրութեան հաւասար իրաւունք կը շնորհէ։ Այս յոյժ կարեւոր կէտը, եթէ գործադրուի հաւասարմտօրէն և ճշդութեամբ, ըստ ինքեան կը բաւէ նեղդեղչնակ ամբողջութեան մը վերածելու Թուրքիոյ Իսլամ և Քրիստոնեայ ժողովուրդը, և անոնց ծոցէն վտարելու ամէն կուսակցական հակառակութիւններ։ Արդ, մինչև հիմա ի՞նչ բան մէջ կը կայանային այս հակառակութիւնները, կամ, ըսե՛նք հակապատկերները։ Նոյն ինքն Թուրքերուն տարութեան և անօդնականութեան մէջ, որոնք կարողութիւն չունէին իրենց քաղաքական բարեմասնութիւնները ներքուստ և արտաքուստ արժեցնելու և ա՛յնպէս գործելու, ինչպէս կը համապատասխանէ իրենց շահերուն և իրենց կարողութիւններուն։

Իսլամներուն և Քրիստոնեաներուն միջև անձնական յարաբերութիւնը չատ կանոնէն մտերիմական էր, և ամենքն ալ լուռ ու մունջ իրենց լոյսը նեղութիւնները կը վերագրէին կարգ մը լրտեսներու, որոնք իրենց ուզածին պէս կը կառավարէին երկիրը, յոռի վարչութեան մը բոլոր երեւոյթները պարզելով։ Արտասահմանի մէջ աքսորուած կամ բնակած Իսլամները և Քրիստոնեաները միայն կը շարունակէին իրենց հին մտերմութիւնը։ Եւ հիմակ որ ողորմելի վարչութեան զեղծումները բարձուած են վերջնականապէս, և իւրաքանչիւր ոք առանց բացառութեան հանրական աշխատութեան պիտի պարապի անձնուէր գործակցութեամբ, Թուրքերը և Քրիստոնեաները ուրիշ սահմանի վրայ, եւս պիտի կրնան աւելի մօտէն ճանչնալ զիրար, և այս ծանօթութիւնէն ամենէն աւելի շահողները Քրիստոնեաները պիտի ըլլան։

Մերձեցումի և եղբայրակցութեան երկրորդ կարուկ միջոցն է ընդհանուր զինուորական ծառայութիւնը, որ կը նախագուշակէ Օսմանեան Սահմանադրութիւնը։ Եթէ մասնիկական և ոչ-մասնիկական ընկերակիցները ուս ուսի տուած պաշտպանեն հասարակաց հայրենիքը, միասին գործակցութեան զգայմունքները բնականաբար աւելի պիտի զօրանան և ա՛լ աւելի գործօն պիտի ըլլան։ Այս տեսակէտով բնաւ վիրաւորուելու պատճառ մը չունի Թուրքերուն ասպետական արժանապատուութիւնը։

Գալով քաղաքային վարչութեան, ամենէն ապահովութեամբ կրնանք ըսել որ, եթէ բարեացակամութիւն գտնուի, հակառակ բոլոր աննպաստ պարագաներուն պետական մեքենան պիտի գործէ ամենայն կանոնաւորութեամբ և բոլորովին նպատակայարմար կերպով։ Հիճազի երկաթուղին, քաղաքակրթութեան պատիւ բերող այս մեծ գործը, ծնունդ առաւ ամենէն վատթար և աննպատակ վարչութեան մը միջոցին։ Ասիա կը նշանակէ գտնէ թէ Թուրքիոյ կարող ու ճարտար մարդիկ չեն պակսիր։ Նահանգներ կան, որոնք օրինակելի կուսակալներու ձեռքով խաղաղութեամբ կը կառավարուին, սա՛ տպաւորութիւնը արթնցնելով թէ անոնք ուրիշ Պետութեան մը պաշտօնական մարմնոյն կը վերաբերին։ Արեւելքի մէջ բարեացակամութիւնը վարչութեան առաջին և վերջին պայմանն է։

Վարչային բարեկարգութիւնները բնականաբար ամբողջ Պետութեան սահմանին վրայ պիտի տարածուին. բայց մինչև որ իրենց ազդեցութիւնը չշօշափելի ըլլայ, անշուշտ ժամանակ պէտք է անցնի, որպէս զի Օսմանցի ժողովուրդը բարձրագոյն իշխանութեանց անկեղծութեան ապացոյցները պէտք է շարունակ աչքի առջև ունենայ։ Կէտ մը կայ որ այժմէն հաստատուն է. Թուրք Ազգայնականներուն հանրածանօթ ծրագիրը կը գոնացնէ Մակեդոնիոյ բոլոր ժողովրդային ցեղերը, և համոզիչ փաստեր կը պարզէ թէ ապացուցուած է որ բոլոր ազգերուն հրամախմբերուն պետերը այն կողմերուն իշխանութեանց կը յանձնեն իրենց զէնքերը։ Բայց Գուլկարիոյ մէջ ձայներ կը բարձրանան թէ պէտք չէ Երիտասարդ Թուրքերուն կատարեալ հաւատք ընծայել։ Սերպ մամուլն ալ նոյն մտածումով կը բացատրէ իր կարծիքը։ Ցունաստան միայն նոր դարագլուխին համար ցոյց կուտայ վստահութիւն և ծափահարութիւն։ Գաղտիար յայտնելու այս կերպերուն վրայէն պէտք չէ անտես անցնիլ։ Մակեդոնիոյ մէջ յոյները, Գուլկարները և Սերպերը բնաւ տրամադիր չեն կացութիւնը ամէն կերպով լաւատեսութեամբ դատելու։ Սահմանադրութեան վերահաստատութեամբ միանգամ ընդ միշտ պէտք է արմատախիլ ըլլան բոլոր գժտութիւնները։

Հիմա պէտք է որ Մեծ Տէրութիւնք վերջ մը տան իրենց միջամտութեան և հակողութիւն ընեն որ Պալքանեան Պետութիւնները, որոնք ամէն առիթ կը յայտարարէին թէ Մակեդոնիոյ մէջ խաղաղութիւն և բարեկարգութիւն միայն կ'ուզեն տեսնել, չարգիլեն բարեկարգական ազնիւ եռանդով մը ոգեւորուած Թուրքիոյ աշխատութիւնը։ Մինչև Մարմարայի բացումը պէտք է մեծ զգուշութեամբ վարուիլ, ներկայ բարեփոխիչ սկզբնաւորութիւնը ո և է բանով չվանգիլ Մակեդոնիոյ ազգութիւններուն մէջ, որպէս զի բոլոր խոստումները և յայտարարութիւնները իրական արդիւնքներով զարդացած տեսնեն, և տարակոյսի վերջին մնացորդն ալ նետեն։

Գալով եւրոպական Տէրութեանց կողմէ տրուած բարեկարգական ծրագրին, այս ամբողջ բարեկարգական շէնքը կը սկսի փլչիլ հիմակ որ օսմանեան ժողովուրդը իր չարերը պիտի կրնայ պաշտպանել Մարմարայի ծոցին մէջ։ Օսմանցիք այժմէն կրնան եւրոպական այդ ծրագրին փաստաւոր թարգում մը կատարել։

Այս կերպով լուսթեան դատապարտուած բարեկարգական ծրագիրը արդէն մինչև հիմա ո՛չ մէկը գոհացուց, ո՛չ Թուրքերը, ոչ Յոյները, Գուլկարները կամ Սերպերը։ Իրողութիւնք ինքնին բացայայտ կը խօսին թէ ինք իրմով բարեկարգուած Թուրքիա մը միայն կրնայ խաղաղութիւն և բարեկարգութիւն պահպանել Պալքանեան ժողովուրդներուն մէջ. յաջողութեամբ պարզել և ազնուական նպատակի մը տանիլ։

Քրիստոնեայ ժողովուրդները հանդարտեցնելու և հաշտեցնելու համար պէտք է սա՛ համոզումը առաջ բերել թէ երկրին բարեկարգութիւնը ընդհանուր է, և Երիտասարդ Թուրքերուն ազատական շարժումը վատահելի է։

Ամէն բանէ առաջ պէտք է որ Յոյները քիչ մը կոտրեն իրենց յաւակնութիւնները, և բազմաթիւ դժուարութիւններ չհանեն։

ՊԱՅԳԱՐ ՍԱԼԻՏ ՓԱՇԱՅԻ ԵՒ ՔԻՄԱԼ ՓԱՇԱՅԻ ՄԻՋԵՒ

Օգստ. 1 թուով կը հեռագրեն Կ. Պոլսէն Վիենա.—Այսօր կէս օրէ վերջ ժամը 4ին Մեծ-Եպարքոսը Բ. Դուռ ժամանեց, և լուր տարածուեցաւ թէ Մեծ-Եպարքոսական ճգնաժամ կայ։ Երէկ Մեծ-Եպարքոսին և անպարտ նախարար Քեամիլ փաշային միջև ծանր և ոգեւորուած տեսարան մը տեղի ունեցեր է։

Քեամիլ փաշա դաշինքի խնդիր յարուցեր է, յիշատակագիր մը տալով թէ ներկայ դաշինքը կարելի չէ սահմանադրական անուանել, և թէ այս դաշինքը չի կրնար Խորհրդարանին բացման նախնական գործողութիւններով զբաղիլ։ Հետեւաբար պէտք է խիստ զօրաւոր դաշինք մը կազմել, որ կարենայ դիմադրել ամէն պատահանութիւններու։ Այսօր Մեծ-Եպարքոսը Դուռ դացած ատեն չծափահարուեցաւ։ Նախարարաց Խորհուրդը այս մէջոցիս կը խորհրդակցի ոստիկանութեան վերակազմութեան վրայ, որովհետեւ նախկին ռեժիմի օրով ոստիկանութեան չափազանցութիւնները, ամէնէն անպիտան և աղտոտ տարբերուն ոստիկանական գունդին մէջ առնուիլը գլխաւոր պատճառներէն մին եղած էր ընդհանուր դժգոհութեան, որ սահմանադրութեան ազաղակներով դուրս պոռթկաց։

ՎԵՀ. ՍՈՒԼԹԱՆԻՆ ՊՈԼՍՈՅ ԿՈՂՄԸ ԱՆՑՆԵԼՈՒ ՊԱՐԱԳԱՆ

Անցեալ օր Նուրի փաշայի՝ կայտրավայել չքեղ թափորով Բ. Դուռ կոթալը փոքր մը նկատուի Վեհ. Սուլթանին ի մօտոյ Կ. Պոլիս անցնելու պարագաները ճշդող։ Արդէն այն պահուն կարծուեցաւ պահ մը թէ անցնողը Սուլթանին թափորն է։

ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ՅԱՆՑԱՒՈՐՆԵՐՈՒՆ ԱԶԱՏ ԱՐՁԱԿՈՒԼԸ

Կ. Պոլսէն կը հեռագրեն Բեօլնիճեան Զայթունկի մէջ Կ. Պոլսոյ 962 հասարակ յանցաւորներու ազատ արձակումը սարսափաւոր ըրաւ ժողովուրդը։ Պանքաները Պոլսոյ իրենց ճիւղերուն մէջ ունեցած դրամները Դալաթիոյ կեդրոնական մասուկները փոխադրել տուին։

ՆՈՐ ՍՈՒՏ ՄԸ ԳԵՐՄԱՆԱԿԱՆ ԱՂԲԻՒՐԷ

Կ. Պոլսէն հետեւեալը կը հեռագրեն Պերլին Օգստ. 1 թուով.—«Բեւրայի թաղապետական պարտէզին մէջ փոքր մը եղաւ հակագերմանական ցոյց մը ընելու։ Բայց բանախօսը բռնի վար առնուեցաւ հասարակութեան կողմէ, և քիչ մնաց կոտր կոտր պիտի ըլլար ամերիկեան Լինչի օրէնքով։»

Գերման թերթին Կ. Պոլսոյ թղթակցը կ'երդուի թէ առաջուան պէս ապուշի տեղ կը դնէ Կ. Պոլսոյ բանիմաց հանրութիւնը, որ մինչեւ հիմա խաֆիֆական դրութեան հետեւանքով միայն ձայն ձուն չէր հաներ։ Ինչ համարձակութիւն որ արեւեւ պէս փայլուն իրողութիւնը կը խոցոտիրուի ա՛յսքան անողորմաբար։ Հակագերման ցոյցին հերոս բանախօսը ո՛չ միայն վար չառնուեցաւ, և... Լինչի օրէնքի վրանգին չենթարկուեցաւ, այլ խանդավառ ծափերով ողջունուեցան իր խօսքերը, ձայնակցեցան անոր ամէն կողմէ, կեցցէ Անգլիա, անկցի Գերմանիա աղաղակներ միայն կը լսուէին թաղապետական պարտէզը լեցնող մեծաքանակ ամբոխին կողմէ։

ԶԵՌԲԻ ՏԱԿԷ ԵՂԱԾ ՓՈՐՁԵՐ ՍԱՀՄԱՆԱԴՐՈՒԹԵԱՆ ԴԷՄ

Սելանիկէն կը գրեն Ծշ. օրուան թուով.— Այս իրիկուն զրոյց տարածուեցաւ քաղաքին մէջ թէ Կ. Պոլսոյ լրտեսապետներուն մեծ շրջանակին մէջ հակազդեցական ձգտումներ կը կատարուին։ Սահմանադրութեան առաջին օրերուն Կ. Պոլսոյ նախարարներուն և մակեդոնական իշխանութեանց միջև հետագրի փոխանակութիւնները պարզ լեղուով կ'ըլլային, այսինքն բացէ, մինչ երկու օրէ ի վեր նորէն հին ոճով կ'ըլլայ, այսինքն ծածկագրութեամբ։ Ասիկա գէշ նշան մը համարուեցաւ։ Կ'ըսուի թէ Կ. Պոլսոյ կառավարութիւնը հարցուցեր է Հիլմի փաշային թէ կարելի չէ՞ արդեօք քանդել Երիտասարդ Թուրքերուն կուսակցութեան կազմակերպութիւնը։ Հիլմի փաշա պատասխաներ է. «Մակեդոնիա 3 միլիոն 500,000 բնակիչ ունի, և կը հաւատամ թէ Երիտասարդ Թուրք կուսակցութիւնը 3 միլիոն 500,000 յարող ունի։ Զայն քանդելու ոեւէ փորձ պարապը պիտի ելլէ։»

Այս զրոյցները կ'երեւի թէ քիչ չատ հիմնաւոր են։ Երիտասարդ Թուրքերու կեդրոնական մարմնոյնը լուր առեր է թէ կառավարութիւնը մակեդոնական իշխանութեանց կարծիքը հարցուցեր է թէ՝ կարելի չէ՞ արդեօք 1876ի Սահմանադրութիւնը բարեփոխել, անոր յօդուածներէն մէկ քանին վերցնել, և ազգային երեսփոխանութեան իրաւունքները նուազցնել։ Կ'ըսուի թէ իշխանութիւնը մինչեւ իսկ սկսած են այս մասին կուսակցապետներուն կարծիքը շօշափել։

Այս իրիկուն Քօմիթէն ահպղղական միթինկ մը գումարեց, և երկու ժամ տեւող վիճաբանութենէ մը վերջ, Մեծ Եպարքոս Սաիտ փաշային հետեւեալ մտօք հեռագիր մը ղրկեց.—

Օսմանցի ժողովուրդը 1876ի Սահմանադրութենէն աւելի ազատական Սահմանադրութեան մը արժանի է։ Բայց որպէս զի օրինաւորութեան սահմանէն չանցնինք, կը պահանջենք գոնէ անթերի վերահաստատութիւնը այդ Սահմանադրութեան, որ արդէն բնաւ օրինակս չէր։ Խոհեմութեան պատճառներով աւելին չպահանջեցինք։ Բայց հիմա կը տեսնենք որ կառավարութիւնը կը փորձէ օրէնքին պայմաններէն ղեղլ, և կ'աշխատի փորձի ենթարկել մեր ոյժը։ Եթէ կը փափաքիք ճանչնալ թէ ի՞նչ է մեր իրական ոյժը, պատրաստ ենք ապացուցանել զայն։»

Այս հեռագրին մասին թղթակցին տեղեկութիւն տուող Քօմիթէի անդամը խնդաց երբ հարցուեցաւ իրեն.— «Ուրեմն բնաւ ո և է մտահոգութիւն չունի՞ք։»

«Բնա՛ւ երբէք» պատասխանեց։ «Կառավարութիւնը տակաւին չի ճանչնար մեր կազմակերպութեան կարողութիւնը։ Բայց մենք ամենքս ալ գիտենք կառավարութեան տկարութիւնը, և կատարելապէս համոզուած ենք թէ մեզի դէմ բան մը չի կրնար ընել։»

Կ. Պոլսէն կը հեռագրեն Լոնտոն.— Ընթացիկ սեղանաւորական գործերը բոլորովին դադրած են, որովհետեւ ո՛չ մէկ նախարար կրնայ դրամ ծախսել առանց Խորհրդարանին հաւանութեան։ Այսուհանդերձ, կացութիւնը ա՛յնպէս է որ ո՛չ մէկ գործ կարելի է ընել առանց փոխառութեան կամ կանխավճարի։ Պատրաստ դրամի միակ աղբիւրը մնացած է մաքսատուրքն, բայց ասիկա բոլորովին անբաւական է։ Ամէն օր 1,000 օսմ. ոսկի Պոլսոյ կ'երթայ։ Կ'ըսուի թէ Օսմ. Պանքան 50,000 ոսկի կանխավճար մը պիտի ընէ Պետական Գանձուն։

ՊՕՍՆԱ ՀԷՐՍԷՔԻ ԽՆԴԻՐԸ

Թուրքիոյ մէջ Սահմանադրութեան հռչակումը իր առաջին բարերար ազդեցութիւնը ըրած է Օսմանեան երկրին ամբողջութեան տեսակէտով։ Յոխս 30ին այսինքն եղ. օր ճիշտ եւրեան տարի եղաւ որ Աւստրիա զօրք քաշեցնելով Սաւ գետին վրայ գրաւեց Պոսնան, և միջազգային համաձայնութեամբ Աւստրիա պատմուեցաւ գրաւելի ժամանակի մը համար Պոսնա-Հէրսէք, ա՛յն հիման վրայ թէ Թուրքիա Սահմանադրական չըլլալով, իր Եւրոպական երկիրներուն մէջ դժգոհութիւն կայ հակասահմանադրական վարչութիւն դէմ։ Կարելի չէ՞ հարցնել թէ քանի որ Թուրքիա սահմանադրական եղաւ, և Պոսնա—Հէրսէքի բնակիչներու ոտաւար մեծամասնութիւնը Թուրքէ կը բաղկանայ ժամանակը եկած չէ՞ որ Աւստրիա իր զօրքերէ ետ քաշէ և ժամանակ զօրքերը մնանն՝ կրկին Օսմանեան տիրապետութեան մասը ընելու համար Պոսնա-Հէրսէքը։ Կամ ուրիշ խօսքով, արդէն իսկ միջազգային ուշադրութիւնը պարտք չի դնէր հետաքրքրուելու վրայ յարգելու իր պատուհասքը։ Վիեննական թերթերուն գրքին նայելով, արդէն իսկ Պոսնա-Հէրէքի մէջ շարժումներ տեղի կ'ունենան, որպէս զի Սահմանադրութեան հաստատ կառավարուին իրենք ալ, Աւստրիական լուծէն անկախ։ Շատ հաւանական է որ երկու ճամբայ բացուի Պոսնա-Հէրսէքի առջև, կամ ուրոյն անկախութիւն տրուի, և կամ, ինչ որ աւելի նպատակայարմար է, այդ գերուող երկիրները վերադարձուեր Թուրքիոյ։

ՀԱՅԵՐ ՖԱՐԱՅԷ ԲՐԷՍԼԷՍ»Ի Կ. ՊՈԼՍՈՅ ԴՊԹԱԿԻՑԸ.—

Այն մարդը, որ իր թերթին միշտ լուրեր տալու մասնաւորութիւնը չունի դժբախտաբար, Կ. Պոլսոյ անգլիական դեսպանին ընդունելութիւնը նկարագրած ատեն, զանց կ'ընէ անդորմաբար հակամերձամտական ցոյցերը, Անկցի Գերմանիա աղաղակները, որոնցմով գոռացին Կ. Պոլսոյ փողոցները։ Կը հարցնենք այդ թղթակցին թէ ինչո՞ւ այս զանցառութիւնը։

ՆԱԽԱՐԱՐԱԿԱՆ ՏԱԳՆԱՊ

ՄԱՄՈՒԼԸ ՄԻԵՇ ԿԸ ՅԱՐԶԱԿԻ

Նոր նախարարութիւնը տագնապի ենթակայ է։ Մէկ մասը հրաժարած է կ'ըսուի իր պաշտօնէն։ Մովային նախարարը քաշուեցաւ, քանի որ նաւային զինուորները հեռագիր մը ուղղելով Կայսր. Պարտաւորեցան էին այդ զեղծանող ու խարդախ Բամի փաշային անկումը։ Նախարարութեան մէջ ալ անհամաձայնութիւն կը տիրէ։ Խաթիբ Հիւմայունին մէջ նշանակուած ծովային և պատերազմական նախարարներուն ընտրութեան եղանակը Քանունը Էսասիի հակառակ էր։ Շէյխ-իւլ-Իսլամ էֆ.ն լսելով որ Խաթիբ Հիւմայունը պատրաստողը Եպարքոսն է, նախարարներուն ուղղելով խօսքը, ըսաւ. «Վա՛յ եղէք. ալ Մեծ-Եպարքոսին բարի մը տարբերութեան վրայ բնաւ հաւատք չի մնաց»։ Եւ հետեւեալ օրը Կայս. Պալատ երթալով յարեց թէ Քանունը Էսասիին տրամադրութիւնները չյարգող ասանկ Եպարքոսի մը ու նախարարներու պատասխանատուութեան չի մասնակցիր, որով կը հրաժարի։ Բայց իր հրաժարակաը չընդունուեցաւ։

Թերթերը կը պնդեն որ այս տարբերով կարելի չէ կազմել վարչութիւնը։ Անպառնաա Տեվֆիքյու, Աթուֆեքլու ըլլալու հարկ չկայ նախարար ըլլալու համար, աւելի նուազ պաշտօնական ատիճանով և սակայն չատ աւելի կարող պաշտօնատարներ չատ կան որոնք նոր և յառաջդիմական գաղափարներով մնած են, և այս տարբերէն պէտք է կազմել նոր նախարարութիւնը։ Հիմա մանաւանդ դաշինք կազմելը դիւրին է քանի որ կուսակցութիւններ չկան տակաւին, այլ ամենքը կ'ուզեն Սահմանադրութեան գործադրութիւնը։ Այս առթիւ դարձեալ պատասխանատուն կը նկատեն Եպարքոս Սաիտ փաշան։ Թագաւորը, զոր ցարդ «Մեծ Սուլթան Համիտ Բ.» կը կոչէինք, միայն այսօր ցոյց տուաւ իր մեծութիւնը՝ սահմանադրութիւն շնորհելով։ Հիմա պէտք է Եպարքոսը բարի կերպով գործադրէ իր պարտքը։ Բայց Եպարքոսը օրէնքի հակառակ նախարարութիւն մը կազմեց։ Պէտք է նոր տարբեր բերել հոն։ Երկիրը այսօր տագնապէ մը կ'անցնի, փողոցի ցոյցերը հանրային հանգստութիւնը խանգարելու ատիճանին հասած են և օսմ. արժէթուղթերը ազդուեցան։ Փաշա, կ'ըսեն թերթերը, մնդք է, մեղքցէք հայրենիքին։ Խաղաղութեան վերահաստատումը միայն այս կերպով կ'ըլլայ։ Ձեր ծանօթ կարողութիւնն ու արժանիքը այս կերպով գործածելու կը վարանիք։ Գոնէ քաշուեցէք որ այդ աթոռը ժամանակին պէտքին համաձայն ծառայող կարող անձի մը անցնի։

ՄԻՋԱԴԷՊ ՄԸ

Մեզ լուր կուտան թէ երէկ Երկանճրարի մէջ քանի մը ծովային զինուորներ խլրտում մը հաներ են և ըրուած զինուորներու չեն ուզեր անձնատուր ըլլալ։ Ասոր վրայ երկու երեք հոգի սպանուեր են։ Ասիկա առաջին միջադէպն է Սահմանադրութենէն ի վեր։ Կ'ըսուի թէ խռովութիւն հանողները վարձուած են ծովային անկեալ նախարար Հասան Բամի փաշայէ։

ՄԵԾ-ԵՊԱՐՔՈՍՈՒԹԵԱՆ

կողմէ հրամայուեցաւ Ներքին գործոց նախարարութեան որ գրաքննական սենեակի բոլոր անդամներուն կենսագրութիւնը, պաշտօնը և ստացած ամսականները յատուկ ցուցակի մը վրայ նշանակուելով իրեն մատուցուին։ Տարակոյս չկայ որ անոնցմէ խաֆիֆիները պիտի զտուին ու պիտի վտարուին։

ՄԻՏԻԼԻՒԻ կառավարիչ Նուսրէթ փաշա ժողովուրդին պահանջումով հրաժարեցաւ, Սահմանադրութիւնը երեք օր ետք հռչակած ըլլալուն համար։

ՐԷՕԹԱՀԵԱՑԻ կառավարիչը որու մասին տասնբէնիգ տարիէ ի վեր ապարդիւն բողոքներ կ'ըլլային, ժողովուրդին կողմէ վտարուեր է քաղաքէն։

ՍԷԼԻՄ-ՄԷԼՀԱՄԷ աւագակը քահանայի զգեստ հագած մտած է չոգեկնաւ որով փախաւ. իրեն ընտանիքն ալ մարապետի զգեստ հագած էր։ Այս Մէլհամէն մէկուկէս միլիոն ոսկիի գումար մը չմնած է իրեն։

ՊԱՇՏՕՆԱՆԿ.—Պէշիկթաշի զինուորական հրամատար Վասրի փաշա հրաման ստացաւ իր տունէն դուրս չելլելու։

ՊԱԼԱՏԱԿԱՆ աւագանիները ասոր անոր պատուանշան ու ատիճան առնելու համար դրամ շորթած էին։ Առջի օր խումբ մը մարդիկ երթալով պահանջեցին իրենց դրամը։

ՄԱՊԵՑԻՆՇԻ Բաղչա փաշա 30000 ոսկի տրամադրեր է որպէսզի թերթերը իրեն դէմ չխօսին։ Թերթերը կը հրաւիրակեն այս բանը։

ՀԱՊԱ ԹԱՇԻՆ ՓԱՇԱՆ

Աւագ քարտուղար Թահսին փաշայի փեսան 150,000 ոսկինոց գոնարեղէն դրամի վերածելու ձեռնարկեր է։ Իր աներ պապային պանքան պատկեցուցած դրամը կը բաւէ ատոնք գնելու. թո՛ղ պապային ծախէ։

Թողուն փեսան, ու Թահսինի նայինք։ Այս մարդը անցած Ուրբաթ օր Վեհ. Սուլթանը խաբելով Սեամլըքի արգելք պիտի ըլլար։ Այս մարդը արիւնկրակ իշխելի ձեռքը գիր մը տուած էր թէ պաշտօնով կը մնէի։ Ասանք չեր քաշուեցան, ուրեմն ճիշդ են. քանի որ ճիշդ են. հայրենիքին Թշնամանող այս մարդը, Թահսին փաշան, դեռ ինչո՞ւ Վեհ. կայսեր քովը կը մընայ։ Եպարքոսը պէտք է բողոքէ այս մասին, քանի որ գործի գլուխ կը գանուի. եթէ չի կրնար գործել, ուրեմն գլուխ չէ, եթէ գլուխ է, ինչո՞ւ չըներ։

ԱՄԵՐԻԿԱ ԳԱՂԹՈՂՆԵՐԸ

Շնորհուած նեղութիւն հպատակայն Նիւ-Եորքի օսմ. հիւպատոսը յայտարարեց Ամերիկա գտնուող 200,000 Հայերուն և Օսմանցիներուն թէ կրնան իրենց հայրենիքը դառնալ։

ՀՐԱՒԻՐ ՄԸ

ԱՆԱՏՕԼՈՒԻ ԵՐԿԱԹՈՒՂԻՆ

Հրապարակաւ հարցում կ'ուղղենք Անատոլուի Երկաթուղւոյ վարչութեան թէ պիտի կրնա՞յ փոխադրութեան սակերը քիլոմէթրի վրայ մասուլի միջոցաւ հրապարակել։ Եթէ մինչև երեք օրուան մէջ, մեր հարցման գոհացում չի տան, ստիպուած ենք յանուն Օսմանցիներուն հրապարակել, մեր Օգոստափառ Վեհապետին իրենց շնորհած բարձր Ցէրմանին հակառակ գործածները։

Ի դիմաց Օսմանեան
Ազատական կուսակցութեան
ՎԱՀԷ ԱԼԵՔՍԱՆԴՐԵԱՆ

ԱԶԳԱՅԻՆ

ՀԱՅ ԲԱՆՏԱՐԿԵԱԼՆԵՐԸ

ԴԵՌ ՉԵՆ ԱՐՁԱԿՈՒԱԾ ԳԱՒԱՌՆԵՐՈՒՆ ՄԷՋ

Հալէպէն, Վանէն, Մուշէն, Տրապիզոնէն, Երզրումէն, Բաղէշէն, Տիարպէքիրէն Պատրիարքարան հասած հեռագիրներէ զարմանօք կը տեղեկանանք թէ հակառակ բարձրագոյն կամաց Ն. Կ. Վեհափառութեան, տակաւին չեն արձակուած նոյն տեղերու մէջ բանտարկեալ Հայերը։ Երէկ Պատրիարքարանէն դիմում եղաւ Բարձրագոյն Դրան, որպէս զի հարկ եղած հրամանը հեռագրով անմիջապէս հաղորդուի գաւառներու իշխանութեանց նոյն բանտարկեալներն ընդհանուր արձակումը կատարելու համար։

Տեղապահ Տ. Եղիշէ եպս. Դուրեան երէկ հեռագրաւ գաւառի առաջնորդներէն կրկին տեղեկութիւն ուզեց թէ բանտարկեալները արձակուած են թէ ոչ։ Այս յապաղման պատճառ կ'ենթադրուի ներքին գործոց նախարարութեան կողմէ տրուած հեռագրին բառերուն իմաստին տարտամութիւնը։

Անցած եշ. օր Պոլսէն Էրզրում քաշուած էր հեռագիր մը որով բանտարկեալներու արձակման մասին լուր մը կ'ուզուէր, բայց նպաստաւոր պատասխան չեկաւ։ Նոյնը նաև Պիթլիսի համար։ Միւս կողմէ Սինոպէն երէկ արձակուած բերդարգելեալ Յովհաննէս Թուրեան խմբագրատունս գալով յայտնեց թէ Սինոպի հռչակաւոր աքսորավայր բանտէն ամէնքը չեն արձակուած։ Կան որ երկու տարի բանտարկուած էին, և արձակուած, մինչ անդին 18—20 տարի մնացողները դեռ կը մնան հոն։

Ի՞նչ արդարութիւն է այս, ի՞նչ հաւասարութիւն։ Գաւառները տեղ տեղ կ'արձակուին բանտարկեալները, ուրիշ տեղեր անգործադրելի կը մնայ դեռ Սահմանադրութիւնը։ Ասոր համար կը բողոքենք և Բ. Դրան ուշադրութեան կը յանձնենք գործուած անարդարութիւնը։

ՀԱՆԳԱՆԱԿՈՒԹԻՒՆ

Բանտեն արձակուած կարոս Հայորդիներու ի նպաստ

Բ. ՅՈՒՌԱԿ. — Հ. Ա. Սէթեան եղբարք 216, Յակոբ Գորեան և Ընկ. 216, Տիգրան Եղիքէնեան 108, Կարապետ Մուրատեան 108, Յովսէփ Արթինեան 108, Գրիգոր Էրմէնեան 60, Թագաւոր Շահինեան 40, Խաչիկ Պարութեան 60, Տոքթ. Սամուէլ 50, Գարեգին Յակոբեան 47½, Թէօտոռ Մենտիկեան 47½, Տիրանիկ և Նուսպարիկ Նուրեան 40, Գառնիկ Գաբամաճեան 20, Ակնեցի ոմն 20 ղրուշ։ Գու-

մար նախորդ ցուցակի 4859 դրչ.։ Համագումար 6000։

Շաբաթ օր Յարութիւն էֆ. Սէլիեան Պարտ. Տեղապահ Հոր յանձնեց Ա. ցուցակին գումարին առ հաշիւ քառասուն օսմ. ոսկի։ Սոյն բարենպաստ ձեռնարկը արդիւնաւորելու նպատակաւ, Դուրեան Սրբազան՝ այսօր պատակաւ, Գուրմարուելիք ժողովին պիտի ներկայէ գումարուելիք ժողովին պիտի ներկայէ զայն, յատուկ յանձնախումբ մը կազմելու համար կրօն. և աշխարհական անդամներէ, որպէս զի պաշտօնապէս մշակեն առիթը։ Մինչեւ ժողովին պատրաստ մը պիտի սան, Սէլիեան էֆ. պատրաստ է ընդունելու գանձանակներէ խրրկուելիք դրամները և հրատարակութեան տալու նուիրատու ազգայնոց անունները։

×

Տեարք Միհրան Յովհաննէսեան, Յովակիմ Աբիկեան, Արմենակ Բաբաղեան և Սիմոն Գազանճեան իրենց բարեկամական շրջանակին մէջ ընդհ. Հայ քանտարկեալց համար 12056 դրչ.ի գումար մը հանգանակած են և յանձնած Ս. Տեղապահ Հօր, իրենց միակ փափաքն է որ բոլոր արհեստաւորներ, խանութպաններ ամենքն ալ իրենց շրջանակին մէջ սոյն կերպ հանգանակութիւն կատարելով յանձնեն Ս. Տեղապահ Հօր։ Անհաւասիկ ցանկը։ Տեարք՝ Սարգիս Եղբարք 120, Հ. Պետրոս Մարալեան 95, Միհրան Յովհաննէսեան 95, Կարապետ Արապեան 40, Սիմոն Գազանճեան 120, Վաղարշակ Գարիպեան 5, Ա. և Գ Սիմիկեան 40, Սեդրակ Տիլսիզեան 95, Անտրէա Վասիլիատի 20, Միսակ Մատղաշեան 20, Մատթէոս Ժամկոչեան 20, Նիքիթօր Տէիրմէնճիօղլու 20, Ստեփան Կիւլէսերեան 95, Մարտիկեան և Որդիք 60, Յովհաննէս Կիւլպէնկեան 108, Երամեան Եղբարք 108, Եաքօ Պէնթազ 60, Գ. Շամամեան 324, Քանթարճեան Քիւրքճեան 55, Թօսորի Քարատաշեար 60, Սթեփանոս վէ Էվլատար 40, Պետրոս Թագուրեան 20, Վասիլիատիս Բաբազողլու 40, Յ. և Ե. Զարգճեան Եղբարք 120, Համբարձում Թորոսեան 108, Նուպար Եազճեան 95, Արմազանեան Արապեան 40, Մարտիկեան Եղբարք 95, Գազարեան Մանեասեան 95, Մկրտիչ Շահպազեան 108, Ղազարոս Իսկէճեան 15, Թադէոս Պետրոսեան 10, Տիրան Անանիկեան 60, Գէորգ Պէշիրեան 30, Սարքիս Ըէխեան 47, Սարգիս Աշճեան 108, Լեւոն Բանիկեան 108, Գրիգոր Ֆնտըզլեան 60, Պետրոս Կէվրէկեան 10, Իսկէնտէր 5, Եղբարք Թօքմէեան 1080, Գրիգոր Մ. Յակոբեան 540, Գրիգոր Ֆէրհատեան 108, Եղեազար Ժամկոչեան 108, Ալիքսան Թօփալեան 216, Գրիգոր Թօփալեան 216, Եղբարք Մարեան 216, Մ. Նաղլեան Ա. Լուսթիեան 216, Լ Սէմէրճեան Ե. Տուտեան 216, Նասիպ Գալագաշ 108, Իպրանոսեան Եբբարք 540, Յ. Ալամճեան 540, Բանտիկեան Եղբարք 300, Տիրան Կիւմիլկերտան 216, Ե. Մինասեան 108, Համբարձում Սամպօլլեան 100, Գրիգոր Էվրէնեան 324, Ս. Մանուկեան և Որդիք 540, Ոմն 120, Արմենակ Մանուկեան 324, Համբարձում Սիւրմէեան 216, Ա. Կ. Արսենեան 216, Կիւլպէնկեան եղբարք և ընկ. 324, Ա. Մ. և Գ. 216, Գրիգոր 108, Մագսուտ Յակոբեան 95, Մանաս Ըէիլեան 108, Պ. և Ս. Ե. Սասարեան 540, Մ. և Ս. Մէյմարեան 108, Գ. Իսրայէլեան 54, Գէորգ Մուրատեան 324, Ալլահվէրտեան Եղբարք 100, Ոմն 54, Ոմն 10, Եռսուֆ պապա 50, Գառնիկ Սեպուհեան 108, Երեւում Փափազեան 108, Օտա պաշի Մկրտիչ 20, Բիւզանդ Իւթիճեան 40, Սեդրակ Հալաճեան 40, Արամ Գասապեան 10, Թորոս Հալաճեան 54, Տօք. Գրիգոր Աակիլեան 60, Միհրան Էդնեան 5, Բարթող Հիւնքեարպէյէնտիեան 20, Լեւոն Բամուքճեան 20, Թագուոր Պասմաճեան (Սօֆիացի) 54, Յակոբ Մ. Աստարճեան (Ֆիլիպեցի) 54, Արշակ Ֆօրթինաթօ 5, Հրանտ Մէսուռճեան 5, Զարեհ Թորոսեան 5, Ձիվան Եաղուպեան 5, Օտնիկ Կիւլմէզեան 10։ Ընդհ. գումար 12056 դրչ.։

×

Նիւյիի ազգ. գերեզմանատան մէջ մեռելոցին օրը Երուանդ Փափազեան և Շաւարշ Փանոսեան էֆ.ները հանգանակութիւն մը կատարած են ի նպաստ բանտէն արձակուող Հայորդիներուն և հաւաքած են 729 դրուշ։ Այս գերամը պիտի յանձնուի պատրիարքական Տեղապահ Ս. Հօր, իր նպատակին յատկացուելու համար։

×

Պարոնեան եղբարք Հայկական Դաշտային չքեղ Յերեկոյթ մը արքած են 10/23 օգոստոս կիրակի օրուան համար, Պէյքօզի մէջ։ Հաւատիին կէսը պիտի տրուի բանտէն նոր արձակուած Հայ կարօտ դժբաղդներուն։ Ազգասէր եղբայրներ սիրով պիտի մասնակցին այս բարենպատակ ձեռնարկին։(*)

(*) Տոմսակներու համար դիմել Բերա Տրվօ փողոց (Օտէոն թատրոնի քով) Սանճաքճեան էֆ.ի Տպարանը։

×

ԲԱՆՏԱՐԿԵԱԼՆԵՐՈՒՆ ՆՊԱՍՏԸ

Կարգ մը անձեր հոս հոն իրենք զիրենք իբր քաղաքական այս ինչ գործին հեղինակը կը ներկայացնեն և կը հրաչակեն։ Մենք կը կարծենք որ ճշմարիտ գործիչ մը ինքզինքը տարփողելու պէտք չունի, քանի որ մարդիկ կան որ կրնան առիթներէ օգտուիլ։ Ազգային ո և է անյարմարութեան առաջքը առնելու համար կը յանձնարարենք մեր բարեսիրտ և հայրենասէր եղբայրներուն որ եթէ արձակուած Հայորդիներուն համար նպաստ մը պիտի սան, փոքրագնակ կամ մեծագնակ, զայն յանձնեն Պատրիարքական Տեղապահին և կամ անձնապէս իրենց ճանչցած ու վստահած անհատներուն կամ Թաղ. Մարմիններուն, որպէս զի անոնք ալ զրկեն Պատրիարքարան։

ԿԵԴՐ. ՎԱՐԺԱՐԱՆԻ ՈՒՍԱՆՈՂԱՑ ԱԿՈՒՄԲԸ

Կիրակի օրը տեղի ունեցաւ Ազգային Կեդր. Վարժարանի սաներուն առաջին միքիկնը։ որուն խորհրդակցութեան առարկան եղաւ վարժարանին վերաբերեալ կարգ մը կարեւոր խնդիրներ։ Ժողովականները նախ դիւանի ընտրութիւն կատարելով՝ նախագահ ընտրեցին 1906ի լաւագոյն շրջանաւարտներէն Տիար Հայկ Պէրպէրեան Ատենապետ՝ Տիար Հրանդ Գրիգճեան (1904ի շրջանաւարտ) և Ատենադպիր՝ Տիար Վահրամ Չաղիկեան (1906ի շրջանաւարտ)։ Դիւանի ընտրութիւնէն անմիջապէս վերջը՝ Տնօրէնի ընտրութեան խնդիրը դրաղեցուց զիրենք։ Կեդրոնականի սաները միաձայն հաւանութեամբ իրենց դժգոհութիւնն ու անհամամտութիւնը յայտնեցին խնամակալութեան՝ առանց յայտնի թեկնածուներու դիմելու։ Տեսչութեան ընտրութիւն կատարած ըլլալուն համար, յանձին Տեար Գէլիպօլեանի, որուն համար աշակերտները ընդհանրապէս ա՛յն գաղափարը յայտնեցին որ՝ թէ՛ իսկ շատ կարեւոր մէկը եղած ըլլայ յիշեալը, չի կրնար օգտակար ըլլալ վարժարանին, քանի որ Կէլիպօլեան բնաւ չի ճանչնար զայն և չի գիտեր թէ ինչ են անոր վէրքերը, որպէս զի ըստ այնմ սպեղանի մը կարենայ գտնել, մինչդեռ անդին՝ վարժարանին ուսուցչական խումբին մէջ՝ կան ա՛յնպիսի պատկառելի և կարող անձնաւորութիւններ՝ յարմար ամէն կերպով վարժարանին ճակատագիրը վարելու, որոնք պիտի կրնան շատ աւելի օգտակար ըլլալ, քան դուրսէն եկած ո՛ և է օտար մէկը։ Եւ քը Ժողովականները քուէից բացարձակ առաւելութեամբ իրենց կողմէ անօրէնութեան իրրև յարմարագոյն ընտրելի ներկայացուցին վարժարանին դասատուներէն՝ Յովհաննէս էֆ. Հինդլեանը, որուն փութով պաշտօնի կոչուիլը խնդրեցին Խնամակալութենէն։ Շրջանաւարտներն ու աշակերտները առ հասարակ չա՛ռ պաշտամ և վայելուչ կերպով ի վեր հանեցին յիշեալ մանկավարժ ուսուցչին անժխտելի կարողութիւնները և մանաւանդ անոր վայելած չերմ համակրութիւնը՝ գրեթէ ընդհանուր աշակերտութեան կողմէ։ Մասնաւոր նամակով մը դիմեցին Խնամակալութեան և իրենց փափաքներուն վաղընդփոյթ գոհացումը խնդրեցին, նկատի առնելով դպրոցական տարեշրջանի մօտալուտ վերաբացումը, որ կրնայիպէ զիրենք կարելի եղածին չափ շուտ անուանել անօրէնը, որ հազիւ մէկ ամսուան և 10 օրուան չափ շատ կարճ ժամանակամիջոց մը միայն պիտի ունենայ դպրոցական ներքին կարգադրութիւններով զբաղելու համար։ Ժողովականները Խնամակալութեան կողմէ իրենց տրուելիք պատասխանին սպասելէ յետոյ՝ մօտ ատենէն վերտին ի նիստ պիտի գումարուին, իրենց այդ խնդրանքին արդիւնքին և վարժարանին վերաբերեալ ուրիշ մէկ քանի կարեւոր խնդիրներուն վրայ խորհրդակցելու համար։

Կեդրոնականի տեսուչին խնդիրը զարմանալի է։ Մեր առաջի յայտարարութեան վրայ խնամակալութիւնը պաշտօնական գիր մը ղրկելով ուղեց հերքել ինչ որ գրած էինք, առանց սակայն հերքելու թէ Կէլիպօլեան տեսուչ է կարգուած։ Մինչ օր մը ետք, նամակ մը առինք նոյնիսկ ընտրեալ այդ տեսուչէն որ կ'ըսէր թէ ինք մի ոմն չէր, այլ լիսէի շրջանաւարտ Լայլն, և կ'ըսէ «հաւանաբար դարձեալ Ռօտոսթօ պիտի վերադառնամ զի չունիմ սովորութիւն զրպարտութեանց դէմ մաքառելու»։ Լա՜ւ է որ Ռոտոսթօ իր բոյնը դառնայ այն մարդը որ իր մէջ կարիլ մը ուժ անգամ չունի մաքառելու։ Եւ երեւակայել որ այս տեսակ թոյլ մարդու մը կ'ուզեն տալ Կեդրոնականը, մեր ազգին լաւագոյն և իր տեսակին մէջ միա՛ւ կրթարանը։

«ՀՆՉԱԿ»ի մէջ կը կարդանք թէ Աղանդայի գիւղապետ յոյն Արխիլ և Ուսապաշի որ ռուս բռնապետութեան գործիք մը դառնալով կը կեղեքէր Սօխումի և շրջականներու գիւղացիները ու մասնաւորապէս կ'ընէր, Հնչակեան կուսակցութեան կողմէ մահուան դատապարտուած ըլլալով՝ սպաննուեր է իր թիկնապահին հետ։ Տէրրորիսմները չեն ձերբակալուած։

ԳԱՏԳԻՒՂԻ Արամեան վարժարանին երկսեռ ուսանողաց մրցանակաբաշխութեան հանդէսը տեղի պիտի ունենայ այսօր կէս օրէն առաջ ժամը մէկու կէսին։

ՊՐՈՒՍԱՑԷՆ Մանգու

ԻԶՄԻՐԻ
ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ ՀՐԱՊԱՐԱԿ

1908 Յուլիս 19

Գարի հասաւ պարկ 73000
Ծախուեցաւ » 61500
Պառաստ » 34000

Գիները.—Էքսթրա 17½-18¾, Ա. տեսակ 16½-17¼, Բ. տեսակ 15¼—16¼, Գ. տեսակ 14-15 ղրուշ։

Ցորեն հասաւ պարկ 22000
Ծախուեցաւ » 12000
Պառաստ » 18500

Գիները.— Տեղական 76—93, Սիրիա 74—90, Մէրսին 77-89, Սամսուն —, Խավրան 82—92, Ուշագ —փր.։

Բակլայ.— Այս շաբթո. հասաւ 28000 պարկ, և ծախուեցաւ 2000 և 800000 օխա դուրս յանձնելի։

Գիները՝ 38-38½ փարա։ Վերջին գին 39½ փարա։

Բամպակ.— 450 պալա ծախուեցաւ։ Դեղին 225-35 ղրշ., Սրբա 275-85, Էքսթրա 323-30, Էքսթրիսիմա 355 ղ։

Սեւսամ.— Տեղական 130-140 փր.,

Խաշխաշ=Պիկարէ 90-93, Սեւ 100-101

Քում-տարը.— Դեղին 38—43, Ճերմակ 44-47 փարա։

Ագ-տարը — փարա։
Սիսեռ — »
Սարը-տարը — »
Ցասուլեա — ղրշ.
Լոպեայ — փարա։
Նուլաֆ 31½, փարա։
Քանավուր —
Ջավտար 62=64 փր.
Պէշակ = ղրուշ։
Սեւ չամիչ — ղրշ.
Խուրմա —
Նոխուտ.— 70—90 փարա։

ԿԷՏԻԿ ՓԱՇԱ, ՊԱԼԻ ՓԱՇԱ ԵՕԳՈՒՇՈՒ
ԿԵԴՐՈՆԱԿԱՆ ԴԵՂԱՐԱՆ
ՎԱՀՐԱՄ ԱՍԱՖՈՒՐԵԱՆ

Այս դեղարանը որ կարճ ժամանակի մը մէջ հասարակութեան վստահութեանը արժանացաւ, մասնաւորապէս դեղերու խիստ թարմութեան, տեղագիրներու ճշգրիտ պատրաստութեանը համար, այս անգամ իր բոլոր յաճախորդները գոհ ձգելու նպատակով բերել տուած է իր վայրկենական և տևական ազդեցիկ զօրութիւնովը հանրածանօթ «ԷԿԻԼԸ» Մ առքայով միջատասպան փոշին, որ ուերդ կը սեպնք ըսել մլուկներուն ու մէջ սատներուն բնաջինջմանը առաջին կարգի դեղն է։

Այս փոշին դրուած է այնպիսի բաէեղներու մէջ որ մլուկոյն ատեն փոշին կանոնաւորապէս ցրուելուն ալ կը ծառայէ, մինչ ուրիշներ այս առաւելութիւնը չունին։

ԿԸ ԲԱՒԻԷ ԱՆԳԱՄ ՄԸ ՓՈՐՁԵԼ
ԳԻՆԵՐԸ ԴՈՒՐԱՄԱՇՏՁԷԼԻ ԵՆ

ԾԱՆՕԹ.— Այս դեղարանը կը յանձնէն փորձ ու կ'սրդ բժիշկներ, որոնք հիւանդներ կը նային դեղարանին կից մասնաւոր սենեակի մը մէջ։ Հինգշաբթի օրերը ձրի կը դարմանեն։

Դեղարանիս բժշկական բոլոր դեղերը զուտ անգլիական և գաղղիական դեղերն են, պատրաստուած դեղագործական արհեստին վերջին մեթոտին համաձայն։ Դեղարանը ունի գիշերային սպաս 20—17

ԼՈՒՍԱՆԿԱՐՈՒԻ ՓՈՓԱՔՈՂՆԵՐՈՒՆ

Այժմ Պոլսոյ մէջ չատ առաջացած է լուսանկարչութեան արուեստը սակայն ճշմարիտ արուեստագէտներ հազուագիւտ են։ Լուսանկարչութիւնը դժուարագոյն արուեստ մըն է, ուր առաջնակարգ ճաշակը աւելի կարեւոր է քան երկար փորձառութիւնը։ Ահա ամէն այս կարգի կատարելութիւնները իր մէջ կ'ամփոփէ ՖԷՊԻԻՍ լուսանկարչատունը որ արդարեւ իր ճաշակին ու ճարտարութեան համար գերազանց տեղ մը կը գրաւէ։ Այս լուսանկարչատունը ճիւղ մը բացած է Նալ Պոլսոյ կողմ, Սիրքէճի, Թրամուէյի կայարանին մօտ, զոր կը յանձնարարենք ճաշակի տէր անձերու։ 40—14

ՄՕՍ
ՇՈՓԵՆԱՒԱՃԻՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

Ճամբորդ եւ ապրանք փոխադրող օգենաւեր

Ա. ԿԱՐԳԻ	Բ. ԿԱՐԳԻ
Մեդի	Նայդօգրիս
Միլիս	Իսմէյսիս
Բափսիս	Պուգրիս
Թէյլոր	Մօհրիս
Նարպօն	Ֆայէլի
Նավարին	Ֆարու
	Թիպս

Առաջին կարգի շոգենաւերը չատ հանգստաւէտ են, նաւուն մէջտեղը ընդարձակ սենեակներ ունին, ելեկտրականութեամբ կը լուսաւորուին և կին ճամբորդներու համար տեղ ունի։

Երկրորդ կարգի շոգենաւերն ալ սահմանափակ թռուով ճամբորդներ կ'առնեն բայց տեղ չունին։

Սդերլին
Կ. Պոլսէ Լիվրբուլ Ա. կարգի գին է 15
» » Բ. » » » 11

Կը խնդրուի վաճառականներէն որ փոխադրութեանց կամ Ղալաթիոյ մաքսը հանելու համար՝ իրենց հրահանգները տան շոգենաւին ժամանումէն 24 ժամ առաջ։

Ամերիկայի և Եւրոպայի նաւահանգիստները տանելու համար ապրանքներ կ'ընդունուին։

Դիմել առ Ճ. Վ. ՈՒԻԹԼ եւ Ընկ. Գործակալք
Ուիթլ խան, Պահչէ գաբու, Պոլիս
ՃԷՅՄՍ ՄՕՍ Ընկ.
31 Ճէյմս Սթրիդ, Լիվրբուլ

ԱՏԱՄՆԱԲՈՅԺ
ՀԱՅԿ ԷՖ. ԵՂԻԱԶԱՐԵԱՆԻ
ՆՈՐ ԴԱՐՄԱՆԱՏՈՒՆԸ

Պահչէ Գաբու թիւ 10 Պին Պիր Զէյիսի դիմաց ամէն օր ժամը 5էն մինչև 10, իրեն դիմող հիւանդները կ'ընդունի, իսկ առաւօտուն բան առպիոյն մինչեւ 5, կը դարմանէ իր Սկիւտարի բնակարանին մէջ և իրիկունները ժամը 11էն սկսեալ։ 25—17

ՎԻՃԱԿԱՀԱՆՈՒԹԻՒՆ
ԵՐԿՐԱԳՈՐԾԱԿԱՆ ՊԱՆՔԱՅԻՆ
ՆՈՐ ՅԱՅՏԱՐԱՐ

Կայս. կառավարութեան բարձր հրամանին տակ ապաստանող գաղթականներու գետեղման ծախքին համար Երկրագործական Պանքային կողմէ կազմակերպուած վիճակահանութիւնը այսուհետև ամէն ամսոյ սկիզբը պիտի կատարուի։ Պարգև չունեցող տոմակները ամբողջ տարի մը պիտի կրնան մասնակցիլ վիճակահանութեանց։ Ամբողջ տոմակներու արժէքին հարիւրին եօթանասունը հինգը պարգևներու և ամորտիներու պիտի յատկացուի։ Ուստի սոյն վիճակահանութիւնը հանրօգուտ կերպով բարեփոխուած է։ Նոր կազմակերպութեամբ՝ տոմակներուն թիւը պիտի բլլայ 250,000. և անոնցմէ 62,500 թիւ պարգև ու ամորտի պիտի չունին։ Ինչպէս կ'երեւի սարև հրատարակուած յայտագրէն, մեծ պարգևը 12,000 ոսկի է, և անկէ զատ՝ երկու, երեք, չորս, հինգ և վեց հազար ոսկիի նպաստաւոր պարգևներ ալ կան։ Տոմակները զանազան ստորաբաժանումներ ունին. ամբողջ, կէս, մէկ քառորդ և մէկ ութերորդ։ Ամբողջ տոմակին գին նշանակուած է սմ. 2 ոսկի, կէսին՝ 1 սմ. ոսկի, քառորդին կէս սմ. ոսկի և մէկ ութերորդին՝ մէկ քառորդ սմ. ոսկի։ Տոմակ գնողներուն դիրքին մը ըլլալու համար կէս, քառորդ և մէկ ութերորդ տոմակներուն մէկ մասը չորս թիրաժի յատուկ երեքական կտորի բաժնուած է։ Ցիշեալ կտորակաւոր տոմակները՝ մէկերին 19 դրուշի հաշուով՝ կէս տոմակներուն գինը 36 դրուշ է, մէկ քառորդինը՝ 18 դրուշ, իսկ մէկ ութերորդը՝ 9 դրուշ։ Երկրագործական Պանքայի կեդրոնատեղիին և Կամուրջի գլուխը գտնուող մասնաճիւղին մեծաքանակ տոմակ գնողներուն հետեւեալ գեղերը պիտի ըլլան. մէկ անգամէն 10 ոսկիի տոմակ գնողներուն՝ %ին 7. մէկ տարուան ժամանակամիջոցին՝ 1001 ոսկիի տոմակ գնողներուն՝ %ին 8. 2001 ոսկիի տոմակ գնողներուն՝ %ին 9. 3001 ոսկիի տոմակ գնողներուն՝ %ին 10, և 10.001 ոսկիի տոմակ գնողներուն՝ %ին 12. 5երրորդ թիրաժը պիտի կատարուի 1324 Յուլիս 1ին, Հանրօգուտ Շինութեանց Նախարարութեան պաշտօնական մէջ, ի ներկայութեան Պանքայի Վարչական Խորհուրդի անդամներուն, հայուսակային և եկեղեցական. հայուսակութեանց Ատեանին և Օսմ. Կայս. Պանքայի կողմէ կարգուած պաշտօնեաներէ կազմուած մասնաւոր մարմնոյ մը։

1324 տարուան յատուկ Երկրագործական Պանքայի
վիճակահանութեան յայտագիր

Ա. ԹԻՐԱԺ (Մարտի սկիզբը) Հատ Ոսկին	100էն Հմգ.մամբ	Բ. ԹԻՐԱԺ (Ապրիլի սկիզբը) Հատ Ոսկին	100էն Հմգ.մամբ	Գ. ԹԻՐԱԺ (Մայիսի սկիզբը) Հատ Ոսկին	100էն Հմգ.մամբ
1	600000	1	300000	1	300000
1	200000	1	100000	1	100000
1	100000	3	40000	3	40000
2	40000	5	20000	5	20000
5	20000	15	10000	15	10000
15	10000	50	4000	50	4000
50	4000	275	400	275	400
275	400	3150	200	3150	200
3150	200	—	—	—	—
—	—	3500	1710000	3500	1710000
3500	2170000				

Դ. ԹԻՐԱԺ (Յունիսի սկիզբը) Հատ Ոսկին	100էն Հմգ.	Ե. ԹԻՐԱԺ (Յուլիսի սկիզբը) Հատ Ոսկին	100էն Հմգ.	Զ. ԹԻՐԱԺ (Օգոստոսի սկիզբը) Հատ Ոսկին	100էն Հմգ.
1	300000	1	300000	1	400000
1	100000	1	100000	1	100000
3	40000	3	40000	3	40000
5	20000	5	20000	5	20000
15	10000	15	10000	15	10000
50	4000	50	4000	50	4000
275	400	275	400	275	400
3150	200	3150	200	3150	200
—	—	—	—	—	—
3500	1710000	3500	1710000	3500	1810000

Է. ԹԻՐԱԺ (Սեպտ.ի սկիզբը) Հատ Ոսկին	100էն Հմգ.	Ը. ԹԻՐԱԺ (Հոկտ.ի սկիզբը) Հատ Ոսկին	100էն Հմգ.	Թ. ԹԻՐԱԺ (Նոյեմ.ի սկիզբը) Հատ Ոսկին	100էն Հմգ.
1	400000	1	400000	1	400000
1	100000	1	100000	1	100000
3	40000	3	40000	3	40000
5	20000	5	20000	5	20000
15	10000	15	10000	15	10000
50	4000	50	4000	50	4000
275	400	275	400	275	400
3150	200	3150	200	3150	200
—	—	—	—	—	—
3500	1810000	3500	1810000	3500	1810000

Ժ. ԹԻՐԱԺ (Դեկտ.ի սկիզբը) Հատ Ոսկին	100էն Հմգ.	ԺԱ. ԹԻՐԱԺ (Յունվարի սկիզբը) Հատ Ոսկին	100էն Հմգ.	ԺԲ. ԹԻՐԱԺ (Փետր.ի սկիզբը) Հատ Ոսկին	100էն Հմգ.
1	500000	1	600000	1	1200000
1	200000	1	200000	1	500000
1	100000	1	100000	1	400000
2	40000	2	40000	1	300000
5	20000	5	20000	1	200000
15	10000	15	10000	10	100000
50	4000	50	4000	20	40000
3275	400	275	400	65	20000
150	200	3150	200	300	10000
—	—	—	—	750	4000
3500	2070000	3500	2170000	1250	800
				21600	200
				—	—
				24000	17020000

ՀԱՍՈՑԹ	Ոսկի 100էն	ՄԱԻՔ	Ոսկի 100էն
Իւրքանչիւրը երկու սմ. ոսկիի արժէքով շրջաբերութեան հանուած երկու հարիւր յիսուն հազար տոմակներուն փոխարժէքը	50,000,00	Շահող թիւերուն համար տրուելիք հարիւրին 75ը	37,510,000
		Գաղթականներու ցանձնաժողովին պատկանած հարիւրին 17ը	8,500,000
		Պէյիլ և վարչութեան ծախքերուն փոխարժէքը եղող հարիւրին 8ը	3,990,000
	50,000,000		50,000,000

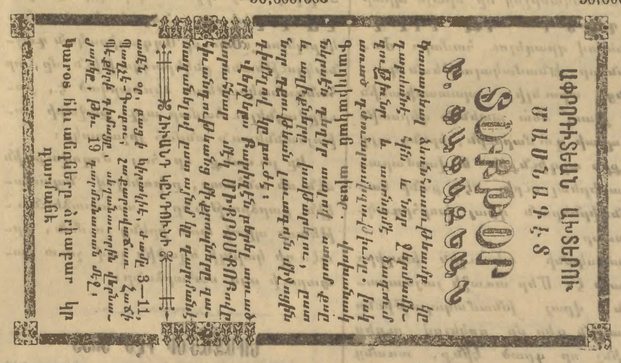

ԲԱՐԶՐԱԳՈՅՆ ՎԱՐԺԱՐԱՆ ՊԱՐՏԻԶԱԿ

Վարժարանիս յառաջիկայ տարեշրջանը կ'սկսի Յնպտ. 7ին (Ն. Տ.) Ամերիկացի ուսուցիչներուն վրայ պիտի աւելնայ ուրիշ մ'ալ, որուն Տիկինն ևս Տիկ. Զէյմպերսի հետ մայրական հոգածութիւնն պիտի ունենան աշակերտաց վրայ։

Տր. Բոպերթ Զէյմպերս որ Գերմանիոյ մէջ մասնաւոր գովեստով արժանացաւ Վարդապետ Փիլիսոփայութեան տիպղոսին, իր հօրը պիտի ազակցի իբր Փոխ-Տնօրէն։ Վարժարանս ունի իր մասնաւոր բժիշկը, որ մօտէն կը հսկէ տղայոց առողջական վիճակին վրայ։ Ցրտանաբէնն պարտաւորիչ ընկ որոշուած է։ Վարժարանիս ընթացքը 7 տարի է։ Աշակերտ մը առ նուազն 11 տարու ըլլալու է, Ա. Նախապատրաստական կարգը մտնելու համար և գոհացուցիչ քննութիւն մը անցընելու է Հայերէն գրելու և վարժ ընթերցանութեան և ուղղագրութեան թռուցանութեան չորս գործողութիւններու մէջ։

Գիշերօթիկներու համար տարեթոշակն է 16 Օսմ. ոսկի, կէսը մուտքի ատեն և կէսը Ծնունդին վճարելի անհրաժեշտ, հակառակ պարագային աշակերտը կը զրկուի դասերէն և վարժարանին մէջ չի պահուիր։ Գործնական երաժշտութեան դաս առնողներ տարեկան 1½ ոսկի վճարելու են, նաև իւրաքանչիւր աշակերտ վարժարան գացած օրը, Գանձապետին յանձնելու է 1 Օսմ. ոսկի գիրքի և այլն դպրոցական պիտոյից համար, աւելցածն աշակերտին կը վերադարձուի տարուն վախճանին։

Զանազան կրկնան հաստատութեան կցել Արշեստանոց մը և իբր ուսումնարան ստացագործութեան ճիւղ մը հաստատուած է. ո՛վ որ ուզէ իր ժամանակին մէկ մասը ապ այս արհեստը սորվելու, ամսական մէկ մէջտեղի յաւելուածական վճարում մը պիտի ընէ։

Յարակից Boys' Home-ի մէջ ամսական թռուով աշակերտներ կ'ընդունուին, տարեկան 12 Օսմ. ոսկիով և հոս իրենց ընթացքէն աւարտողներ, կը մտնեն վարժարանիս կրթասերագոյն կարգը։ Ծնողքներ նամակատան միջոցաւ, իրենց զաւակաց դրամ կամ ծրար զրկել եթէ ուզեն, պէտք է զրկեն Իզմիր, Կարապետ էֆ. Գոմաչեանի հասցէին։

Աւելի տեղեկութիւններու համար դիմել Մր. Ռ. Ռ. Բիթի կամ վարժարանիս գործակատար Գրիգոր էֆ. Շահպազեանի, Կ. Պոլիս Պայազիտ Հաուս, կամ Տնօրէնութեան, ի Պարտիզակ։ Անոնք որ երկաթուղիի կէս գնով կ'ուզեն երթալ, իրենց անունները արձանագրել տալու են Գ. էֆ. Շահպազեանի մէջէն մինչև Սեպտ. 2 (Ն. Տ.). բացի Ուրբաթ և Կիրակի օրերէն, ժամ 7-9 (Ը. Թ.)։ 15—6

ԱՔՕՍԹՕԼԻՔ ԻՆՍՏԻԹՈՒԹ, ԳՕՆԻԱ
(ՃԷՆԱՆԵԱՆ ԳՕԼԷՋ)

Հաստատութիւնս կէտ նպատակի ուսնոնալով Գիւղական ծրագրով մը դարձը և միանգամայն գործնական կրթութիւն մը տալ ուսանողներուն՝ մասնագէտ դաստատներու միջոցաւ կ'ուսանիք Անգլիերէն, Հայերէն, Օսմաներէն, Ֆրանսերէն և Յունարէն (Յոյն աշակերտաց համար) լեզուները, ինչպէս նաև բնական, բնագիտական, ուսողական, փիլիսոփայական, աստուածաբանական և վաճառականական գիտութիւնները։

Մեծ խնամք կը տանի աշակերտներու բարոյական մաքրութեան և ֆիզիքական առողջութեան։

Ունի հմայապատանական բժիշկ մը որ կը դասախօսէ առողջապահական և բնական գիտութիւններ, և ձրիապէս կը դարմանէ հիւանդացող ուսանողները։

Երկաթուղիի ընկերութիւնը աշակերտներուն երթեւեկութեան համար կ'առնէ սովորական վարձքին կէսը, միայն թէ այս առթիւն օգտագործուի հանմար հարկ է գրասենեակին վերադարձումէ ամիս մը առաջ իմաց տալ վարժարանիս անօրէնութեան։

Դիշերօթիկներու տարեթոշակն է 12 Օսմ. ոսկի՝ որուն 7 ոսկին վճարելի կանխիկ, և մնացեալը Ս. Ծնունդին։

Առաջիկայ Գարեշրջանը կը սկսի Սեպտ. 1/14ին։

Մանրամասն տեղեկութիւնները համար դիմել առ Տնօրէն Վեր. Տ. Գ. Ս. Հայկազեան ի Գոնիա։ 10—8

ՄԱՆՈՒԿ ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ ՍՈՒՐՊ ԳՐԻԳՈՐ ԼՈՒՍԱՒՈՐԻՉ

Ամենայն հիւանդութիւններու համար կը գործածուի։ Ամենայն դեղատներու մէջ։ Գլխաւոր գործարանը՝ Գերմանիոյ մէջ։ Գլխաւոր գրասենեակ